

Puszczza

Kampinoska

MAB

Kwartalnik Kampinoskiego Parku Narodowego – ukazuje się od 1992 roku

2 (62) 2009

ISSN 1232-4043

INDEKS Nr 320374

CENA 3,50 ZŁ (w tym 0% VAT)

W dniach 26–28 czerwca 2009 r. na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego i otuliny prowadzona była akcja obrączkowania bociana białego. Poza obrączkowaniem sprawdzany był również stan gniazd. Usuwane były m.in. sznurki, folie i inne niepotrzebne materiały mogące zagrażać bezpieczeństwu młodych ptaków. Zaobrączkowano 167 boćków.

(fot. Magdalena Kamińska)

W numerze

<i>Magdalena Kamińska</i> Sztandar na złoty jubileusz	1
<i>Magdalena Kamińska</i> Na płótnie i w obiektywie	8
Nasi sponsorzy	11
Gratulacje i życzenia	11
<i>Magdalena Kamińska</i> Dla przyrody, edukacji i dzieci	12
<i>Maciej Sapiejewski</i> Już nie kursuje	13
X Ogólnopolski konkurs fotograficzny „Parki Narodowe”	14
<i>Dawid Marczak</i> Motyle lata	16
<i>Danuta Pełtowska-Marczak, Paweł Dzirba</i> Znaczenie dzierzaw rolnośrodowiskowych w ochronie ptaków terenów otwartych	20
<i>Piotr Stefaniak</i> Walka o wodę	24
<i>Magdalena Kamińska</i> Młodzi mistrzowie pióra	25
Kronika	26

PUSZCZA KAMPINOSKA Wydawnictwo Kampinoskiego Parku Narodowego

Wydawca: Kampinoski Park Narodowy

Redakcja: Andrzej Lubański – redaktor naczelny,
Magdalena Kamińska, Anna Lewandowska, Bogumiła Olech,
Grzegorz Okołów, Piotr Fidler

Adres redakcji: Kampinoski Park Narodowy, 05-080 Izabelin,
ul. Tetmajera 38, tel. (022) 722 60 01 i (022) 722 60 21
e-mail: dyrekcja@kampinoski-pn.gov.pl
www.kampinoski-pn.gov.pl

Opracowanie graficzne i techniczne: Elżbieta Czarnacka

Montaż elektroniczny: Barbara Zajac

Realizacja: Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzczuk
05-082 Stare Babice, ul. Kutrzeby 15, tel. (022) 733 18 18
e-mail: studio-graf@grzeg.com.pl; www.grzeg.com.pl

Nakład: 2000 egz.

Zdjęcia na okładce:

I – Okolice Żelazowej Woli (fot. Grzegorz Okołów)
IV – Kuklik zwisły *Geum rivale* (fot. Grzegorz Okołów)

Warunki prenumeraty:

Wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe RUCH SA właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora oraz RUCH SA Oddział Warszawa, ul. Kierbedzia 8/10, 00-728 Warszawa, konto: Pekao SA VII O/Warszawa 34 1240 1109 1111 0000 0515 4304

Aktualne i archiwalne numery można kupić w:

- Centrum Edukacji Kampinoskiego Parku Narodowego w Izabelinie,
- Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnym w Granicy k. Kampinosu, tel. (022) 725 01 23.

Redakcja zwraca się z prośbą o nadsyłanie artykułów, zdjęć, map, rysunków i rycin związanych z Kampinoskim Parkiem Narodowym. Do współpracy zapraszamy również dzieci. Nadsyłajcie zdjęcia, rysunki, wierszyki. Niestety, nie są wypłacane honoraria autorskie. Redakcja zastrzega sobie prawo do adiustacji, skracania i zmiany tytułów artykułów.

50 lat Kampinoskiego Parku Narodowego

Sztandar na złoty jubileusz

Data 24 maja 2009 roku trwale zapisze się w historii Kampinoskiego Parku Narodowego. Obchodzący jubileusz 50-lecia Kampinoski Park Narodowy otrzymał tego dnia sztandar ufundowany przez Międzygminny Związek Kampinos.

Poświęcenie sztandaru przez Prymasa Polski i przekazanie go dla parku przez przewodniczącego Międzygminnego Związku Kampinos i jednocześnie wójta gminy Izabelin Witolda Malarowskiego nastąpiło podczas uroczystości religijnej, która odbyła się w sanktuarium Matki Bożej Radosnej Opiekunki Przyrody w Secyminie-Nowinach. Mszę świętą odprawił i homilię wygłosił Prymas Polski kard. Józef Glemp. Po nabożeństwie odbył się koncert Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze”. W tym wyjątkowym dniu Kampinoskiego Parku Narodowego na Ziemi Nowodworskiej udział wzięło wielu dostojnych gości, m.in. przedstawiciele władz państwowych i resortowych, województwa i miasta stołecznego Warszawy, duchowieństwo, samorządy lokalne, wojsko, policja, straż pożarna, a także ludzie świata nauki, kultury i mediów. Obecni byli dyrektorzy z polskich parków narodowych i pracownicy Lasów Państwowych. Licznie przybyli też mieszkańcy gmin puszczańskich. Życzenia z okazji uroczystości przesłali: Biskup Pomocniczy Archidiecezji Wrocławskiej

Edward Janiak, Biskup Pomocniczy Warszawski Marian Duś i Biskup Płocki Piotr Libera.

Honorowymi patronami i sponsorami dnia Kampinoskiego Parku Narodowego na Ziemi Nowodworskiej byli: starosta nowodworski – Krzysztof Kapusta, burmistrz Nowego Dworu Mazowieckiego – Jacek Kowalski oraz wójt gminy Leoncin – Józef Mosakowski.

Cztery tysiące gości

Już przed południem do malowniczo położonego w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego Secymina zaczęły ścierać tłumy. Uroczystość rozpoczęła się tuż przed godziną 16. Zebranych przy połowym ołtarzu gości powitała przewodnicząca Komitetu Obchodów Jubileuszu 50-lecia KPN Małgorzata Mickiewicz. Chwilę później bryczką zaprzęzoną w dwa konie i w asyście motocyklistów z Bractwa Kampinoskiego do Secymina przyjechał Prymas Polski. Dostojnego gościa na

Na uroczystość do Secymina ściągnęły tłumy

Wśród gości byli przedstawiciele gminnych samorządów

Edward Janiak
Biskup Pomocniczy
Archidiecezji Wrocławskiej

Wrocław, dnia 18.05.2009 r.

ul. Katedralna 13
50-328 Wrocław
tel.: 071/327-11-11, fax: 071/322-82-69

Szanowny
Pan Jerzy MISIAK
Dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego

ul. Tetmajera 38
05-080 **Izabelin**

Dziękuję Panu Dyrektorowi, jak również Przewodniczącej Komitetu obchodów Jubileuszu 50-lecia KPN - Pani Małgorzacie Mickiewicz oraz Proboszczowi Parafii Secymin - Księdzu Januszowi Celejewskiemu, za nadesłanie szaczonego zaproszenia na uroczystą, odpustową Mszę świętą w Sanktuarium Matki Bożej Radosnej Opiekunki Przyrody w Secyminie Nowinach, celebrowanej przez Jego Eminencję Najdostojniejszego Księdza Józefa Kardynała Glempa, Prymasa Polski, w niedzielę 24 maja 2009 r.

Pragnę jednak wyjaśnić, że nie będę mógł przybyć na uroczystość do Secymina, ponieważ już wcześniej przyjąłem urzędową posługę biskupią w parafii, bez możliwości przelocowania terminu. Deklaruję jednak moją duchową łączność z uczestnikami uroczystości w roku Jubileuszu 50-lecia Kampinoskiego Parku Narodowego.

Szanownemu Panu Dyrektorowi oraz wszystkim Dostojnym Osobistościom, biorącym udział w Komitecie Honorowym obchodów Jubileuszu 50-lecia Kampinoskiego Parku Narodowego pod patronatem honorowym czołowych Osób Rządu RP i Prymasa Polski, składam serdeczne słowa gratulacji za postawę solidarności w trosce o zachowanie i rozwój polaci przestrzennych Parku, ze szczególnym drzewostanem i chronioną roślinnością, zaliczonych do terenów o charakterze Parku Narodowego. Na fali gratulacji składam także jubileuszowe życzenia. Niech dotychczasowy trud i ochrona piękna polskiej przyrody zdobywa coraz powszechniej prawa obywatelskie, zwłaszcza w sercach dzieci i młodzieży, dla wspólnego dobra i przykładu Polsce i całej Europy.

Jubileusz 50-lecia Kampinoskiego Parku Narodowego chowam w moim sercu, otaczam modlitwą i opiece Matki Bożej Radosnej Opiekunce Przyrody w Secyminie Nowinach oddaję.

Proszę przyjąć, Panie Dyrektorze, wyrazy szacunku i najlepsze pozdrowienia.

Edward Janiak
Biskup Edward Janiak
Delegat KPN ds. Duszpasterstwa
Pracowników, Leśnictwa, Gospodarki Wodnej
i Ochrony Środowiska

Zgromadzonych na uroczystości powitała przewodnicząca obchodów jubileuszu 50-lecia parku Małgorzata Mickiewicz

polских Wisłą i północnym skrajem Puszczy Kampinoskiej – powiedział na wstępie Jerzy Misiak. W dalszej części dyrektor przypomniał w kilku słowach znaczenie Kampinoskiego Parku Narodowego.

– Historia 50 lat parku rozpoczęła się 16 stycznia 1959 r. Z całą odpowiedzialnością mogę dziś stwierdzić, że dzięki tej decyzji rządu los przez wieki eksploatowanej, wyniszczonej i grabionej wojnami Puszczy Kampinoskiej uległ radykal-

kampinoskiej ziemi powitali: dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego Jerzy Misiak wspólnie z szefową działu kadr Ewą Laskowską oraz wójt Leoncina Józef Mosakowski. Podczas przejścia orszaku liturgicznego z kościoła do ołtarza poleowego wszyscy mogli posłuchać pieśni w wykonaniu Chóru Towarzystwa Śpiewaczego Ziemi Sochaczewskiej. Następnie przy ołtarzu, na którym ustawiono obraz Matki Bożej Radosnej Opiekunki Przyrody, rozpoczęła się uroczystość religijna w intencji Kampinoskiego Parku Narodowego. Szacuje się, że uczestniczyło w niej około cztery tysiące osób.

– Jestem wzruszony i zaszczycony, że na ziemi, której jestem gospodarzem, odbędzie się tak wspaniała, podniosła ceremonia. Korzystając z okazji, chciałbym bardzo serdecznie podziękować dyrekcji Kampinoskiego Parku Narodowego za dotychczasową współpracę. Na ręce dyrektora składam życzenia dla wszystkich pracowników parku, życząc dalszych sukcesów i dalszej, wytrwałej pracy na rzecz ochrony przyrody – powiedział wójt Leoncina. Po nim głos zabrał dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego.

– Gorąco witam wszystkich, którzy przybyli tu dzisiaj. Miejsce i okoliczności tej chwili są szczególne, niepowtarzalne i historyczne. Spotykamy się w wyjątkowym momencie i miejscu, na kampinoskim powiśle, pomiędzy brzegiem królowej rzek

Prymasa Polski przywitali dyrektor i szefowa działu kadr parku

Mszy świętej przewodniczył ks. kard. Józef Glemp

nej odmianie. Przez minione 50 lat park narodowy nie tylko ochronił puszcę przed dalszą dewastacją, ale również wyeliminował wiele pomysłów, których realizacja byłaby kontynuacją spustoszeń w jej przestrzeni, przyrodzie i otoczeniu. Przez pół wieku park był terenem intensywnych badań naukowych, twórczości kulturalnej oraz edukacji kolejnych pokoleń w wychowaniu umacniającym szacunek dla przyrody i naszej narodowej przeszłości. Był miejscem wielu inicjatyw i wypracowywania nowatorskich metod oraz sposobów ochrony fauny i flory, terenem wielu spotkań i konferencji regionalnych, krajowych i międzynarodowych. Park Kampinoski jako obiekt licznych, ważnych wizyt pełnił często rolę ambasadora polskiej przyrody i kultury.

Nieliczoną ilość razy na terenie parku, gdzie polska przyroda i polska historia przenikają się na każdym kroku, organizowano uroczystości patriotyczno-religijne w miejscach pamięci narodowej – bliskich wszystkim Polakom Palmirach czy przy Mogile Powstańców Styczeńskich w Zaborowie Leśnym. Historia parku to czas pracy wielu pokoleń nie tylko w administracji i Radzie Naukowej Parku. To także praca wielu ludzi z różnych środowisk: władz państwowych i samorządowych, funduszy ekologicznych, Wojska Polskiego, Straży Pożarnej, Policji, ludzi nauki i oświaty, a także kultury, środków masowego przekazu, organizacji społecznych, duchowieństwa, kombatantów, służb sanitarnych i weterynaryjnych oraz przedstawicieli różnych firm, przedsiębiorstw i mieszkańców. To wielka i odpowiedzialna wspólna służba Ojczyźnie!

Miniony czas był bardzo ważny dla Kampinoskiego Parku Narodowego. Stał się on nie tylko jednostką organizacyjną ochrony przyrody, ale przede wszystkim dobrem kultury narodowej o ogromnym znaczeniu. Uznany został przez gremia międzynarodowe za ważny obiekt w skali europejskiej i światowej, m.in. za Światowy Rezerwat Biosfery czy obszar

europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Na przestrzeni lat Park obdarował miliony ludzi swoim bogactwem przyrodniczym, pięknem, życiodajnym tlenem, wyjątkowymi przeżyciami emocjonalnymi, a także możliwością wypoczynku od zgiełku cywilizacji miejskiej...

Kończąc swoje przemówienie, dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego dodał, że jubileusz jest okazją do tego, by mówić nie tylko o osiągnięciach, ale także o istniejących zagrożeniach dla przyrody parku, z uwzględnieniem spraw trudnych i nierozwiązanych. Podkreślił też, że poświęcenie i wręczenie sztandaru Kampinoskiemu Parkowi Narodowemu jest wydarzeniem historycznym, o wielkim znaczeniu symbolicznym.

W służbie ochrony ojczystej przyrody

Po wystąpieniu dyrektora odśpiewano hymn Polski, a po jego zakończeniu nadszedł najważniejszy moment – poświęcenie i przekazanie sztandaru. Decyzję o jego ufundowaniu podjął Międzygminny Związek Kampinos, zrzeszający 12 jednostek samorządu terytorialnego z rejonu parku i otuliny. Sztandar wykonany według projektu pana Adama Jesionkiewicza wykonały siostry Westiarki Jezusa z Warszawy, techniką haftu ręcznego. Sfinansowany został z dobrowolnych składek wójtów, burmistrzów, starostów puszczańskich jednostek samorządowych oraz datków radnych, pracowników samorządów, mieszkańców i przedsiębiorców z rejonu Puszczy Kampinoskiej. Drzewiec ufundowali pracownicy parku z dobrowolnych składek.

Proporzec nawiązuje do tradycji Rzeczypospolitej, przedstawiając w symboliczny sposób przyrodniczą, historyczną i kulturową spuściznę Puszczy Kampinoskiej. Awers sztandaru utrzymany jest w barwach narodowych i przedstawia wizerunek Orła Białego na liściu dębowym – znaku noszonego na czapkach mundurowych pracowników Parków Narodowych i Lasów Państwowych. Napis *W służbie ochrony ojczystej przyrody* nawiązuje do funkcji i zadań Kampinoskiego Parku Narodowego. Na rewersie centralnie znajduje się stylizowana głowa łosia, a w narożnikach cztery znaki: trzy krzyże palmirskie – odzwierciedlające przeszłość wojenną i powstańczą Puszczy Kampinoskiej, Syrena – herb Warszawy, Orzeł Piastowski – symbolizujący Mazowsze oraz wierzba i nuty na pięciolini – nawiązujące do mazowieckiego krajobrazu i krainy Chopina.

Rodzicami chrzestnymi sztandaru zostali: Barbara Sielska (w latach II wojny światowej pracownik biura Nadleśnictwa

Kampinos z siedzibą w Granicy) oraz Waldemar Roszkiewicz, wicemarszałek Mazowsza (od wielu lat mieszkaniec Puszczy Kampinoskiej i członek Rady Naukowej Kampinoskiego Parku Narodowego).

W celu uhonorowania środowisk i instytucji, z którymi Kampinoski Park Narodowy współpracował przez pół wieku, w drzewce wbito pamiątkowe gwoździe. Kolejno uczynili to: Prymas Polski kard. Józef Glemp, w imieniu Marszałka Sejmu Bronisława Komorowskiego – zastępca szefa kancelarii sejmu minister Dariusz Młotkiewicz, a w imieniu biskupa polowego Wojska Polskiego – dziekan Warszawskiego Dekanatu Wojskowego ks. prałat Jan Domian. Następnie pamiątkowe gwoździe wbili: Janusz Zaleski – podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska i Główny Konserwator Przyrody, Andrzej Przewoźnik – Sekretarz Generalny Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Jacek Kozłowski – Wojewoda Mazowie-

Główny Konserwator Przyrody Janusz Zaleski wbija pamiątkowy gwóźdź w drzewce sztandar

Na honorową listę wpisuje się wójt gminy Leoncin Józef Mosakowski

Poświęcenie sztandar przez Prymasa Polski

cki, w imieniu prezydenta m. st. Warszawy zastępca dyrektora gabinetu prezydenta – Jarosław Józwiak, Dama Orderu Orła Białego i skarbnik Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach Zofia Morawska, którą reprezentowała Elżbieta Morawska-Sawa, doc. dr hab. Jerzy Solon – przewodniczący Rady Naukowej KPN, gen. bryg. Kazimierz Gilarski – dowódca Garnizonu Warszawa, nadbrygadier Ryszard Psujek – komendant Państwowej Straży Pożarnej Województwa Mazowieckiego, komendant stołecznej policji inspektor Adam Mularz, którego reprezentował podinspektor Andrzej Kulesza, Wojciech Fonder – dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, rodzice chrzestni sztandar, delegacja Kampinoskiego Parku Narodowego w składzie: dyrektor Jerzy Misiak, p.o. kierownika Działu Nauki i Monitoringu Przyrody Anna Andrzejewska i Andrzej Metrycki, pracownik o najdłuższym stażu pracy w KPN. Na drzewcu umieszczono też gwoździe: ministra gospodarki Waldemara Pawłaka, ministra środowiska prof. Macieja Nowickiego, marszałka Mazowsza Adama Struzika i Rodziny Państwa Kobendzów – inicjatorów utworzenia Parku.

Dyrektor Jerzy Misiak z należytym szacunkiem odbiera sztandar

Jako ostatni gwoździe wbili fundatorzy sztandaru: starosta powiatu warszawskiego zachodniego Jan Żychliński, starosta powiatu nowodworskiego Krzysztof Kapusta, starosta powiatu sochaczewskiego Tadeusz Koryś, wójtowie gmin: Izabela – Witold Malarowski, Starych Babic – Krzysztof Turek, Leszna – Andrzej Cieślak, Kampinosu – Tomasz Tymoftejczak, Czosnowa – Antoni Krężlewicz, Leocina – Józef Mosakowski, Brochowa – Andrzej Fijołek oraz burmistrzowie: Łomianek – Wiesław Pszczołkowski, Ożarów Mazowiecki – Kazimierz Stachurski, Błonia – Zenon Reszka, Teresina – Marek Olechowski i Młodzieszyna – Joanna Szymańska.

Poczet sztandarowy przejmuje sztandar

Pierwszy w historii parku poczet sztandarowy

Po wbiciu ostatniego gwoźdźcia i wpisaniu się na honorową listę gości i fundatorów Prymas Polski dokonał poświęcenia sztandaru. Akt jego nadania Kampinoskiemu Parkowi Narodowemu odczytał starosta powiatu warszawskiego zachodniego Jan Żychliński.

– Niech sztandar ten mówi obecnemu i przyszłemu pokoleniom o patriotycznych tradycjach kampinoskiej ziemi. Niech

**Akt nadania
Sztandaru
Kampinoskiemu Parkowi Narodowemu**

Mi, Starostowie, Wójtowie i Burmistrzowie, władze samorządowe i pracownicy powiatów i gmin, przedsiębiorcy pracujący dla dobra tej ziemi, z woli własnej oraz za przyzwoleniem wspólnot zamieszkujących Kampinoską Puszcze i jej okolice

niniejszym nadajemy i prosimy

Pana Jerzego Misiaka
Dyrektora Kampinoskiego Parku Narodowego i
wszystkich pracowników Parku

o łaskawe przyjęcie
Sztandaru

jako znaku przywołującego najwyższe wartości honoru i tradycji Rzeczypospolitej Polskiej.

Niech Sztandar ten mówi obecnemu i przyszłemu pokoleniom o patriotycznych tradycjach kampinoskiej ziemi.

Niech Sztandar ten przypomina losy żołnierzy i powstańców, leśników i mieszkanców Kampinoskiej Puszczy, którzy tu gineli placąc najwyższą cenę za honor i Ojczyznę.

Niech Sznak ten przywołuje liczne grono naukowców, którzy razem z leśnikami i strażnikami doprowadzili do odtworzenia zniszczonej przyrody, przywrócili tej ziemi jej piękno i bogactwo gatunków fauny i flory.

Przekazując ten Sztandar w tym szczególnym miejscu, w Sanktuarium Matki Boskiej Radosnej Opiekunki Przyrody wyrażamy naszą głęboką wdzięczność za prace Ludzi Parku, prosząc jednocześnie Bogurodzicę o szczególną nad nimi opiekę.

W Secyminie, dnia 24 maja 2009 roku

przypomina losy żołnierzy i powstańców, leśników i mieszkańców Puszczy Kampinoskiej, którzy tu ginęli, płacąc najwyższą cenę za Honor i Ojczyznę.

Po tych słowach przewodniczący Międzygminnego Związku Kampinos Witold Malarowski przekazał sztandar dyrektorowi parku, który dokonał jego prezentacji i przekazał pierwszemu w historii parku pocztowi sztandarowemu w składzie: dowódca – Jacek Kozłowski, chorąży – Andrzej Różański i asystent – Grzegorz Okuń.

Dla ducha i dla ciała

W dalszej części uroczystości Prymas Polski przypomniał o znaczeniu przyrody dla społeczeństwa polskiego oraz zagrożeniach czyhających na nią we współczesnym świecie.

– *Przyroda to zjawisko wzbudzające zachwyt od wieków. Często przechodzimy obok niej nieświadomie, z zamkniętymi oczyma, bez zastanowienia nad jej bogactwem, pięknem i drogocennym wpływem na całe nasze życie. Tymczasem to niezwykle dzieło Boga ukryte jest wszędzie wokół nas – w źdźbłach trawy, maleńkich listeczkach, korzeniach oraz tysiącach gatunków zwierząt, które wchodzi w skład tego wspaniałego dzieła naszego Stwórcy. Mam nadzieję, że ta wyjątkowa idea ochrony przyrody, która tak bardzo widoczna jest na tej ziemi i w tym szczególnym sanktuarium Opiekunki Przyrody rozwinię się i będzie kształtowała sumienia ludzkie. Naszym zadaniem jest, by z jeszcze większym szacunkiem i godnością odnosić się do Matki Natury. Zwłaszcza do takiego konglomeratu, jakim jest Kampinoski Park Narodowy. Jeżdżąc po Polsce, wielokrotnie zatrzymuję się gdzieś w lesie, by odpocząć. I wielokrotnie, z przykrością obserwuję, że wszędzie tam, gdzie jest możliwość skrętu w piękną leśną drogę, widać nie tylko las, ale i zwały śmieci czy niepotrzebnych odpadów. Oznacza to pogardę dla dobra, którym jest żywy i rosnący las. Jest to grzech przeciwko pięknu, jakie daje nam Bóg. Trzeba z tym uporczywie i wytrwale walczyć. To zadanie nie tylko dla duchowieństwa, nie tylko dla ludzi pracujących na rzecz ochrony przyrody, ale dla całego narodu! Nasze dzisiejsze, tak liczne spotkania, ku pamięci 50-lecia profesjonalnej opieki nad przyrodą jest dobrą okazją, by raz jeszcze o to zaapelować. Zaapelować, byśmy umieli czcić i szanować przyrodę w imię naszej Secymińskiej Matki Opiekunki Przyrody, która rozlata swoją opiekę nad całą Puszcą Kampinoską – powiedział w homilii Prymas Polski.*

Podczas modlitwy wiernych dziękowano Bogu za 50 lat działalności Kampinoskiego Parku Narodowego, za wszystkich, którzy go tworzyli i w nim pracowali, za pomyślną przyszłość. Następnie złożono dary ołtarza, m.in.

Dyrektor parku podziękował wszystkim za udział w uroczystości

obraz autorstwa Anny Miszałskiej-Gąsiennicka, który wręczyli prymasowi pracownicy parku Danuta i Dawid Marczakowie, i kosz truskawek, podarowany przez przedstawicieli mieszkańców gminy.

Msza święta zakończyła się tuż przed osiemnastą. Dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego podziękował wszystkim za udział w nabożeństwie. Szczególnie serdeczne słowa skierował do Prymasa, dziękując za homilię i poświęcenie sztandaru oraz wieloletnią przyjaźń z parkiem i duchową

Dla zgromadzonych gości tańczył i śpiewał zespół „Mazowsze”

Artyści wykonali wiele znanych i lubianych utworów

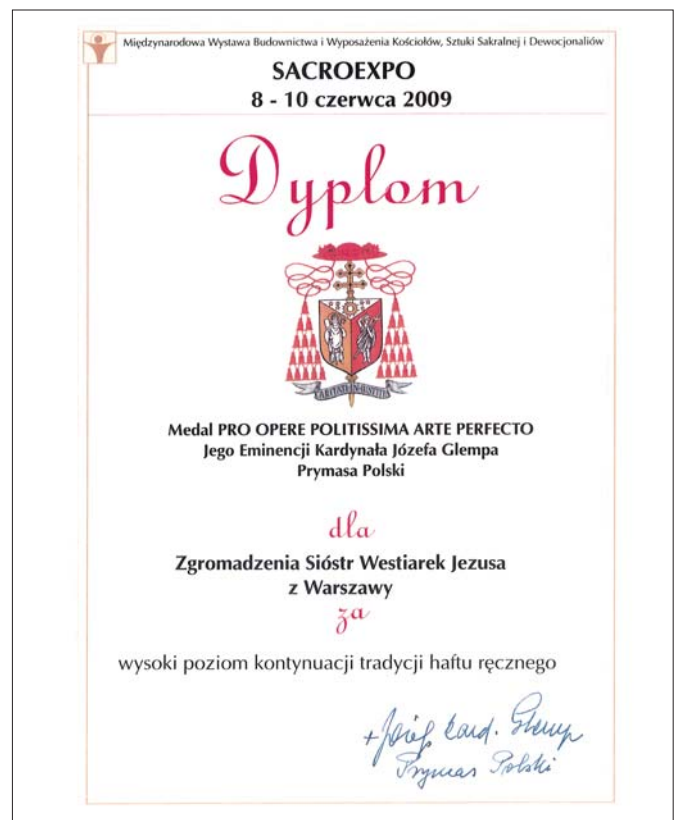
opiekę nad narodowym dziedzictwem przyrodniczym i historycznym Puszczy Kampinoskiej. Słowa podziękowania wypowiedziane zostały również pod adresem księży, proboszcza sanktuarium w Secyminie, miejscowych samorządów oraz wszystkich sponsorów roku jubileuszowego. – *Serdecznie dziękuję za piękny sztandar dla Kampinoskiego Parku Narodowego, ufundowany z potrzeby serca, ze zrozumienia celów i zadań parku narodowego. Przyjęliśmy ten wielki zaszczyt jako symbol najlepszych tradycji polskich, patriotyzmu i służby Ojczyźnie, jako znak jedności w ogólnospołecznej ochronie najcenniejszych wartości narodowych, jako zobowiązanie do dalszej odpowiedzialnej pracy. Dziękuję też Siostrom Westiarkom Jezusa za sztukę i artystyzm, z jakim wyszyły nasz sztandar w krótkim czasie.*

Po zakończeniu uroczystości przyszedł czas na doznania kulturalne i kulinarne. Ponad godzinę dla wszystkich, którzy uczestniczyli w Dniu Kampinoskiego Parku na Ziemi Nowodworskiej, grał, tańczył i śpiewał Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze”. Fundatorem wstępu był Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik, który wspólnie z Marszałkiem Sejmu RP Bronisławem Komorowskim i Prymasem Polski objęli patronat nad rokiem jubileuszowym Kampinoskiego Parku Narodowego. Artyści z „Mazowsza” wykonali wiele znanych utworów, jak: „Furman”, „Cyt, cyt”, „Kujawiak” czy „Kukułeczka”. Wspólnie z wykonawcami nucono bliską sercu każdego leśnika piosenkę „W zielonym gaju”.

Po występie zespołu Jerzy Misiak podziękował artystom za wspaniały koncert i wręczył dyrektorowi „Mazowsza” Jackowi Kalinowskiemu medal 50-lecia Kampinoskiego Parku Narodowego.

I choć skończyła się uroczystość duchowa i zakończył koncert, to kampinoskie święto na secymińskiej ziemi trwało nadal. Na wszystkich czekały jeszcze nie lada atrakcje, m.in. żołnierska grochówka, kramy z regionalnymi upominkami i zespół muzyczny, którego popularne utwory taneczne bawiły gości do późnych godzin wieczornych.

Przed nami jeszcze wiele jubileuszowych uroczystości i imprez. O wszystkich na bieżąco informujemy na naszej stronie internetowej (www.kampinoski-pn.gov.pl).

Sztandar Kampinoskiego Parku Narodowego został zaprezentowany w czerwcu na Międzynarodowej Wystawie Budownictwa i Wyposażenia Kościołów, Sztuki Sakralnej i Dewocjonalistów podczas Targów SacroExpo 2009 w Kielcach. Za wysoki poziom i artystyczne wykonanie sztandaru techniką haftu ręcznego Zgromadzenie Sióstr Westiarek Jezusa z Warszawy otrzymało medal „Pro Opere Politissima Arte Perfecto” Jego Eminencji Prymasa Polski.

Tekst i zdjęcia: **Magdalena Kamińska**
Kampinoski Park Narodowy

50 lat Kampinoskiego Parku Narodowego

Na płótnie i w obiektywie

Kwiecień w jubileuszowym roku Kampinoskiego Parku Narodowego upłynął pod znakiem wystaw. Puszczańską przyrodę na fotografiach można było podziwiać na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie i w Ministerstwie Środowiska, a na obrazach w Centrum Edukacji naszego parku w Izabelinie.

Park w stolicy

– *Ojej! Jakie to piękne!* – zachwycali się warszawiacy mijający zdjęcia w centrum stolicy. Przez cały kwiecień i trzy dni maja na Krakowskim Przedmieściu (między Domem Polonii a Biblioteką Rolniczą) prezentowana była wystawa „Pół wieku Kampinoskiego Parku Narodowego”. Uroczyste otwarcie nastąpiło 1 kwietnia 2009 roku o godz. 13. Piękna pogoda sprzyjała i zachęcała do oglądania fotografii. Przez miesiąc, parkową przyrodę na czterdziestu planszach obejrzało ponad 30 tys. osób, – głównie warszawiaków, ale też gości, którzy przyjechali do stolicy na Święta Wielkanocne, i wycieczki zagraniczne. Autorami prezentowanych zdjęć byli: Grzegorz Okołów, Tomasz Hryniewicki, Anna Dobrowolska, Jan Bober, Andrzej Mickiewicz i Roman Kobendza.

– *To nie primaaprilisowy żart, ale rzeczywistość. Dzisiaj, 1 kwietnia 2009 roku, powróciła do Warszawy, na swoje pradawne siedlisko, Puszcza Kampinowska. To symboliczny powrót po wiekach na zaproszenie władz stolicy i władz Mazowsza, wsparty gestem szlachetnej pomocy Honorowego Przyjaciela Kampinoskiego Parku Narodowego Spółki „Ciech”!*

Historia obchodzącego w tym roku jubileusz 50-lecia Kampinoskiego Parku Narodowego rozpoczęła się na długo przed jego utworzeniem w 1959 roku właśnie tutaj, w Warszawie, wśród ludzi nauki, krajoznawstwa i ochrony przyrody. Te dwa organizmy: wielkie miasto i niemata puszcza od wieków splecione są ze sobą licznymi powiązaniem i nadal są sobie potrzebne. W XXI wieku może jeszcze bardziej niż w przeszłości. Przychodząc do Warszawy z cząstką bogactwa przyrodniczego i urzekającym urokiem odrodzonej pod rządami parku Puszczy Kampinoskiej, chcemy podziękować Warszawie za wspólną

historię oraz jej wielki udział w kształtowaniu i pielęgnowaniu idei parku narodowego. Mam nadzieję, że Ci, którzy obejrzą te przepiękne zdjęcia, odwiedzą park i na własne oczy przekonają się, jakie bogactwo czeka na wszystkich tuż „za progiem” wielkiej aglomeracji miejskiej – mówił podczas otwarcia wystawy Jerzy Misiak dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego.

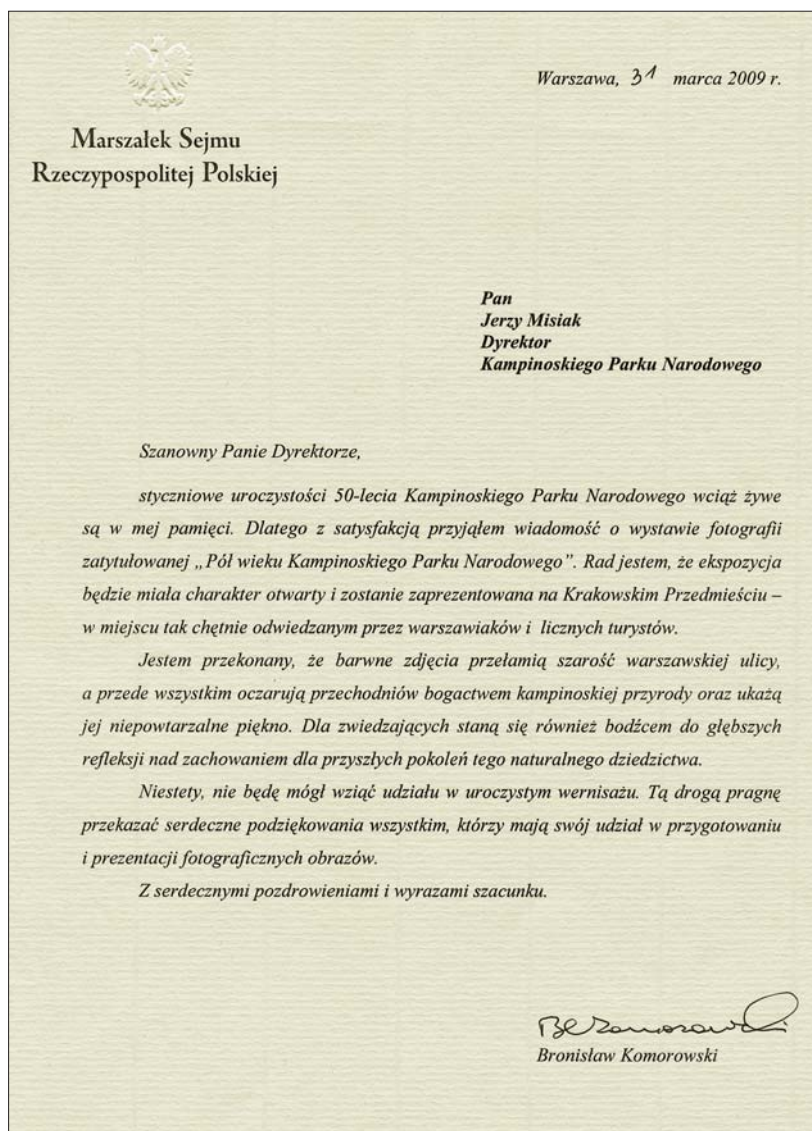
Honorowy patronat nad wystawą objęli: marszałek Mazowsza Adam Struzik oraz prezydent m. st. Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz.

Uroczyste przecięcie wstęgi na Krakowskim Przedmieściu

Przez miesiąc wystawę obejrzało ponad 30 tys. osób

W otwarciu wystawy udział wzięli: wicemarszałek województwa mazowieckiego Ludwik Rakowski, wicewojewoda mazowiecki Dariusz Piątek, dyrektor Biura Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy Dariusz Piechowski oraz dyrektor Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Mazowsza Katarzyna Młodawska. Obecni byli także przedstawiciele firmy „Ciech”, która wspiera obchody roku jubileuszowego Kampinoskiego Parku Narodowego, a także liczne grono jego pracowników wraz z dyrektorem, jego zastępcami, autorami zdjęć i przewodniczącą Komitetu Obchodów 50-lecia Parku Małgorzatą Mickiewicz.

Fotografie zachwyły artystycznym i bogactwem barw. Doskonale ilustrowały piękno przyrody parku i to co w nim najcenniejsze – tradycyjny mazowiecki krajobraz z mozaiką ukwieconych łąk, przedstawiciele puszczańskiej fauny – rysia, łosia, orla bielika, leśne ostępy w obszarach ochrony ścisłej, a także pamiątki kultury i historii – zabytkowe budowle, mogiły żołnierskie. Na planszach zaprezentowano także zdjęcia archiwalne, ukazujące kampinoskie wydmy z początku XX wieku. Dzięki nim wszyscy, którzy obejrza wystawę mogli dostrzec, jak na przez pół wieku zmienił się Kampinoski Park Narodowy. A odwiedzających było naprawdę dużo. Przepiękne zdjęcia w reprezentacyjnym miejscu stolicy jak magnes przyciągały przechodniów. Do odwiedzenia wystawy zachęcały również stacje telewizyjne: TVN Warszawa i TVP Warszawa. Gratulacje dla organizatorów i autorów przysłał Marszałek Sejmu Bronisław Komorowski i Metropolita Warszawski abp Kazimierz Nycz.

W Ministerstwie Środowiska

– Jestem pod wrażeniem i urokiem tych przepięknych fotografii – mówił z zachwytem Minister Środowiska prof. Maciej Nowicki, otwierając 8 kwietnia 2009 roku wspólnie z dyrektorem Jerzym Misiakiem wystawę fotografii „50 lat Kampinoskiego Parku Narodowego” w Ministerstwie Środowiska. W uroczystości udział wzięli pracownicy parku, ministerstwa i zaproszeni goście.

– Bardzo się cieszę, że możemy zaprezentować w tak bliskiej nam instytucji, jaką jest Mini-

Minister środowiska prof. Maciej Nowicki wspólnie z dyrektorem parku Jerzym Misiakiem otworzyli ekspozycję „50 lat Kampinoskiego Parku Narodowego”

Ministrowi bardzo podobały się parkowe fotografie

sterstwo Środowisko, choć namiastkę niezliczonego bogactwa znajdującego się w Kampinoskim Parku Narodowym – powiedział podczas otwarcia wystawy dyrektor parku Jerzy Misiak.

– Niewiele jest stolic, które mają to szczęście, że u ich wrót, w tak bliskiej odległości znajduje się park narodowy. Okazuje się, że bogactwem parku jest zarówno jego przyroda, jak i pracownicy, którzy nie tylko z dużym oddaniem pracują na rzecz ochrony przyrody, ale bacznie ją obserwują i fotografują z niezwykłą starannością. Mam nadzieję, że tego typu wystawy oraz częsta prezentacja kampinoskiej fauny i flory w mediach przyczynią się do jeszcze większej jej popularyzacji wśród społeczeństwa. Często chodząc po kampinoskich szlakach turystycznych, widzę, że są one puste. Im więcej będziemy

o dobrodziejstwach, które mamy tuż „za progiem” mówić, tym więcej osób zrozumie, jak ważne i piękne jest to miejsce. Raz jeszcze gratuluję autorom fotografii. Przyroda to piękny temat do uchwycenia w kadrze. Jednak trzeba być bardzo spostrzegawczym i rozumieć ją – mówił minister.

Jeden z autorów zdjęć, kierownik Centrum Edukacji KPN Grzegorz Okołów, przyznał podczas spotkania, że fotografowanie przyrody to sztuka wymagająca wielkiej cierpliwości.

– Często żeby sfotografować łosia, kłepę z łoszakiem lub innego mieszkańca lasu, trzeba wstać o trzeciej, czwartej nad ranem, co i tak nie jest żadną gwarancją udanego zdjęcia.

Po oficjalnym otwarciu wystawy minister środowiska oraz dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego wraz z gośćmi przeszli do Sali Kolumnowej Ministerstwa.

Dyrektor Jerzy Misiak w krótkiej prelekcji przypomniał historię parku oraz pomysły, które pojawiały się na przestrzeni pół wieku i których realizacja byłyby zagrożeniem dla puszczańskie przyrody. Natomiast przewodnicząca komitetu obchodów jubileuszu 50-lecia KPN Małgorzata Mickiewicz przedstawiła kalendarz uroczystości jubileuszowych.

Ekspozycję składającą się z 70 zdjęć można było zwiedzać w zorganizowanych grupach do 15 maja.

W malarstwie

Przyrodę można uchwycić w kadrze, ale można też przepięknie przenieść ją na płótno. Przekonali się o tym wszyscy, którzy odwiedzili na przełomie kwietnia i maja Centrum

Uroczyste otwarcie wystawy Grupy Malarskiej „Cytadela”

Wystawa wzbudziła duże zainteresowanie

Edukacji w Izabelinie, gdzie prezentowana była poplenerowa wystawa „Kampinos 2008” Grupy Malarskiej „Cytadela”. Uroczyste otwarcie wernisażu odbyło się 16 kwietnia 2009 r.

Autorami ponad 70 prac pokazanych na wystawie byli artyści z Grupy Malarskiej „Cytadela” Klubu Wojsk Lądowych z pracowni Jacka Bukowskiego i Związku Polskich Artystów Malarzy i Grafików.

W otwarciu udział wzięli dyrektor parku Jerzy Misiak, kierownik Klubu Wojsk Lądowych ppłk Edward Nowak, opiekun grupy malarskiej prof. Jacek Bukowski, kierownik GM „Cytadela” Waldemar Kusal, kapelan mazowieckich leśników ks. kanonik Wiktor Ojczyński oraz autorzy prac i wielu zaproszonych gości.

Twórcy prezentowanych obrazów kilkakrotnie brali udział w plenerach zorganizowanych w 2008 roku na terenie puszczy. Długie wędrówki i wnikliwa obserwacja kampinoskiej przyrody zaowocowały bogatym materiałem malarskim.

– *Prezentowane prace ukazują fascynację mazowieckim krajobrazem i pięknem puszczańskich ostępów* – mówił podczas otwarcia ppłk Edward Nowak.

Wystawa była kolejnym wydarzeniem związanym z jubileuszem Kampinoskiego Parku Narodowego.

Tekst i zdjęcia:

Magdalena Kamińska

Kampinoski Park Narodowy

Nasi sponsorzy

Do grona sponsorów jubileuszowego roku Kampinoskiego Parku Narodowego dołączyli ostatnio:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Powiat nowodworski

Gmina Leszno

Gmina Leoncin

Wektra sp. z o.o.

Minex-Invest sp. z o.o.

Niepubliczny Zakład

Opieki Zdrowotnej Medicor z Zaborowa

Osoby prywatne

Krzysztof Banasiuk z rodziną z Komorowa k. Pruszkowa

Tadeusz Kowalski z Izabelina

*Wszystkim serdecznie dziękujemy
i zapraszamy kolejnych darczyńców.*

Gratulacje i życzenia

Choć od 16 stycznia 2009 r. upłynęło już trochę czasu, nadal otrzymujemy życzenia z okazji 50-lecia Kampinoskiego Parku Narodowego. W ostatnich tygodniach listy gratulacyjne przesyłali:

Bill Schenk – emerytowany dyrektor Służby Parków Narodowych Regionu Środkowo-Zachodniego Omaha (Nebraska)

Constantine J. Dillon – dyrektor Indiana Dunes National Lakeshore

Dale B. Engquist – emerytowany dyrektor Indiana Dunes National Lakeshore

Inspektor Adam Mularz – Komendant Stołecznej Policji Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa

Centrum UNEP/GRID-Warszawa

Związek Leśników Polskich Parków Narodowych

Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie

Rosyjski Ośrodek Nauki i Kultury w Warszawie

Berezyński Rezerwat Biosfery z Białorusi

Rezerwat Biosfery „Wogezy Północne” z Francji

Partnerzy Gminy Izabelin:

– Gmina Borken (Hesja) z Niemiec

– Gmina Mickuny z Litwy

– miasto Méru z Francji

Za wszystkie ciepłe słowa serdecznie dziękujemy.

Dla przyrody, edukacji i dzieci

Za nami XIV już edycja Regionalnego Konkursu Ekologicznego „Co w puszczy piszczy”. Tegoroczny finał odbył się 9 maja 2009 roku w gościnnych progach Szkoły Podstawowej nr 5 w Nowym Dworze Mazowieckim, a rozpoczął od tradycyjnego, wspólnego wykonania piosenki „Co w puszczy piszczy”. Było to kolejne wydarzenie, które w tym roku wpisane zostało w harmonogram uroczystości związanych z jubileuszem Kampinoskiego Parku Narodowego.

W słoneczne, majowe przedpołudnie oficjalnego otwarcia konkursu dokonali burmistrz Miasta Nowy Dwór Mazowiecki Jacek Kowalski oraz zastępca dyrektora Kampinoskiego Parku Narodowego Mirosław Markowski. Następnie drużyny przystąpiły do zmagania z zadaniami konkursowymi, które przygotowali pracownicy parku, specjaliści z Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego im. Jadwigi i Romana Kobenzów w Granicy. Chwilę później rozpoczęła się rywalizacja.

W konkursowe szranki stanęło w tym roku 19 trzyosobowych reprezentacji szkół podstawowych i 10 reprezentacji szkół gimnazjalnych z gmin puszczańskich oraz z Nowego Dworu Mazowieckiego. Pierwszy etap kwalifikował najlepszych do ścisłego finału. Przebiegał dwustopniowo i polegał na rozwiązaniu testów pisemnych. Do finału weszło po 5 drużyn, które uzyskały największą liczbę punktów.

W oczekiwaniu na wyniki eliminacji dzieci ze Szkoły Podstawowej w Śladowie zaprezentowały przedstawienie pt. „Tajemnice zwierząt Puszczy Kampinoskiej”, do którego scenariusz napisały panie Ewelina Moniuk i Beata Serwińska, a oprawę muzyczną przygotowała pani Alicja Ozimek.

Ścisły finał polegał na zmaganiach z pytaniami ustnymi i zadaniami poglądowymi. Trzeba było wykazać się dużą wiedzą przyrodniczą i dobrym kojarzeniem odpowiednich faktów.

Po podsumowaniu wyników wyłoniono najlepszych. Wśród szkół podstawowych kolejność była następująca:

- I miejsce – Szkoła Podstawowa w Leoncinie
 - II miejsce – Szkoła Podstawowa w Brochowie
 - III miejsce – Szkoła Podstawowa nr 7 w Nowym Dworze Mazowieckim
 - IV miejsce – Szkoła Podstawowa w Kaliszkach
 - V miejsce – Szkoła Podstawowa w Kampinosie
- Wśród gimnazjów:

- I miejsce – Publiczne Gimnazjum w Lasocinie
- II miejsce – Publiczne Gimnazjum w Leoncinie
- III miejsce – Publiczne Gimnazjum w Kampinosie
- IV miejsce – Publiczne Gimnazjum w Małocicach
- V miejsce – Publiczne Gimnazjum z Zespołu Szkół nr 4 w Nowym Dworze Mazowieckim

Za udział w konkursie i wszechstronną wiedzę uczestnicy finału otrzymali aparaty cyfrowe, a szkoły, które reprezentowali, wideoprojektory i biurowe urządzenia wielofunkcyjnych.

Przed wręczeniem nagród dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego Jerzy Misiak w krótkim wystąpieniu omówił znaczenie pracy edukacyjnej dla rozwoju parku i jego funkcji społecznych. Podziękował wszystkim za dotychczasową współpracę. Przedstawicielom placówek oświatowych wręczył pamiątkowe medale oraz albumy o Puszczy Kampinoskiej z odpowiednią dedykacją.

Podczas imprezy dokonano też podsumowania konkursu plastycznego, który w tym roku przebiegał pod hasłem „Woda moim domem i żywiołem”. Temat okazał się nie lada wyzwaniem. Na konkurs wpłynęło 57 prac (w tym roku także z warszawskich dzielnic – Bemowa i Bielany). Można je było obejrzeć podczas konkursu na korytarzu szkolnym.

Gimnazjaliści głośnią się nad zadaniem poglądowym

Laureaci konkursu plastycznego

Obrady jury były długie, ale jednomyślne. W kategorii szkół podstawowych kolejne miejsca zajęli:

- I – **Marta Fergińska** ze Szkoły Podstawowej w Brochowie
- II – **Marta Kozłowska** ze Szkoły Podstawowej w Dziekanowie Leśnym
- III – **Marcelina Rezler** ze Szkoły Podstawowej nr 233 w Warszawie

W kategorii gimnazjów:

- I – **Anastazja Woźniak** z Publicznego Gimnazjum w Kampinosie
- II – **Zuzanna Matysiewicz** z Publicznego Gimnazjum nr 2 w Nowym Dworze Maz.
- III – **Sara Makuszewska** z Publicznego Gimnazjum nr 1 w Nowym Dworze Maz.

Tegoroczny finał „Co w puszczy piszczy” odbywał się w roku jubileuszowym Kampinoskiego Parku Narodowego. Z tej okazji najzdolniejszym dzieciom wręczono nagrody dodatkowe. Prezydent m. st. Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz ufundowała dla laureatów konkursu plastycznego dwie nagrody Grand Prix. Były to kamery video, które otrzymały Marta Fergińska i Anastazja Woźniak. Także Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Stołecznego ufundował dwa wyróżnienia, które przyznał Zancie Sajdak z Gimnazjum w Lasocinie i Julii Hołubickiej ze Szkoły Podstawowej w Borzęcinie Dużym.

Uczestników konkursu dopingowali licznie zgromadzeni goście, wśród których byli m.in. wójt Gminy Czosnów Antoni Krężlewicz, wójt Gminy Brochów Andrzej Fijołek korespondent telewizji francuskiej Bernard Margueritte, Stanisław Bielak z Towarzystwa Przyjaciół Kampinoskiego Parku Narodowego, skarbnik powiatu warszawskiego zachodniego Elżbieta Łazowska oraz Iwona Klimczak i Paweł Lisicki z Biura Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy. Sponsorami tegorocznego konkursu byli:

- Zarząd Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie
 - Urząd Miasta Stołecznego Warszawy
 - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
 - Wójtowie gmin i burmistrzowie miast leżących na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego i jego otuliny
 - Towarzystwo Przyjaciół Kampinoskiego Parku Narodowego
 - Międzygminny Związek „Kampinos”
 - Dyrekcja Szkoły Podstawowej nr 5 w Nowym Dworze Mazowieckim
 - Dyrekcja Szkoły Podstawowej w Śladowie
 - Starostwo powiatu warszawskiego zachodniego
 - Cukiernia pana Marka Szarowa w Nowym Dworze Mazowieckim
- Do zobaczenia za rok.

Tekst: **Magdalena Kamińska**

Zdjęcia: **Ludwika Kwidas-Wierzbicka**
Kampinoski Park Narodowy

Już nie kursuje

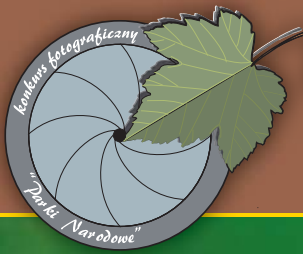

Zła wiadomość dla turystów zamierzających odwiedzić zachodnie krańce Kampinoskiego Parku Narodowego. Bardzo dogodny kurs autobusów z Sochaczewa przez Brochów i Famułki Królewskie do Nowin, obsługiwany przez PKS w Żyrdardowie – został skasowany. Bardzo mnie ta wiadomość zasmuciła i zdziwiła. Autobusy jeździły tą trasą tylko w niedziele i święta, co było zrozumiałe, bo przewoziły niemalą liczbę mieszkańców okolicznych wsi dojeżdżających do kościoła w Brochowie.

O połączeniu tym przeczytałem w 2007 r. na internetowej stronie z rozkładami jazdy regionalnej komunikacji autobusowej. Zaplanowałem wtedy marszrutę pieszej wycieczki po Puszczy Kampinoskiej. Wyruszyłem w niedzielę pociągiem z Warszawy do Sochaczewa. W Sochaczewie przesiadłem się o 11:20 do autobusu PKS, by malowniczą trasą dojechać do Famulek Królewskich. Z Famulek przeszedłem pieszo przez Czaplinię i Czerwińskie Góry do Nowin, skąd są połączenia autobusowe ze stolicą. W autobusie, oprócz mnie i kilku osób, podróżowało wtedy kilkanaście kobiet z Famulek i okolicznych wsi, które powracały z niedzielnego nabożeństwa w brochowskim kościele. Widok podróżujących gospodyń nie dziwił. Dowodził jedynie, że połączenie to jest potrzebne i cieszy się popularnością wśród mieszkańców i turystów pragnących zwiedzać Kampinoski Park Narodowy od zachodnich krańców.

W 2008 r. chciałem ponownie wybrać się na podobną wiosenną wycieczkę. Niestety, musiałem z pomysłu zrezygnować, gdyż okazało się, że niedzielne kursy PKS z Sochaczewa do Nowin przez Brochów i Famułki Królewskie zostały zawieszono. Nie wiem, czym kierował się Zarząd PKS, likwidując to połączenie. Z całą pewnością o okolicznej ludności i turystach nie pomyślał wcale.

Tekst i zdjęcie: **Maciej Sapiejewski**

X Ogólnopolski konkurs fotograficzny

Królewski duet, Marcin Mikusek
wyróżnienie w kategorii „Przyroda”

Organizowany od 2000 r. ogólnopolski konkurs fotograficzny „Parki Narodowe” towarzyszy obchodom Dnia Ziemi. Jego celem jest popularyzacja polskich parków narodowych chroniących najpiękniejsze fragmenty naszej ojczyzny. W X edycji konkursu wzięło udział 64 autorów, którzy nadesłali 520 prac. Fotografie były oceniane przez jury w składzie: Ireneusz Graff (ZPFP) – przewodniczący oraz Marek Lejbrant (ZPFP) i Grzegorz Okołów (Kampinoski PN). Nagrodzone i wyróżnione prace prezentowane są od 27 maja w Centrum Edukacji KPN w Izabelinie. Wystawę będzie czynna do końca sierpnia.

Kwietniowy
świt,
Kazimierz
Jankowski
II nagroda
w kategorii
„Przyroda”

ny „Parki Narodowe”

*Magiczne uśpienie, Mariusz Pomaski
Grand Prix*

*Po drodze, Adam Ławnik
nagroda dyrektora Kampinoskiego Parku Narodowego*

*Zaskroniec, Łukasz Łukasik
wyróżnienie w kategorii „Przyroda”*

*Na pastwisko przez rzekę, Dorota Kycia
wyróżnienie w kategorii „Człowiek
w parku narodowym”*

*Łało ważek, Anna Wornowska
III nagroda w kategorii „Przyroda”*

Motyle lata

Pprzed nami lato. Okres, w którym cała przyroda tętni życiem. W lasach trelują ptaki, które powróciły do nas z południa, nad kwiatami unoszą się chmury owadów, a wśród nich te najpiękniejsze – motyle. Od czerwca do sierpnia pojawiają się gatunki, które zimę przetrwały w postaci jaja, larwy lub poczwarki.

Na początku lata nad łąkami dostojnie szybują jeszcze pазie królowej, jednak szybko składają one jaja i osobniki dorosłe kończą swój krótki żywot. Z jaj złożonych przez samicę w maju na roślinach baldaszkowych wylęgają się gąsienice, które bardzo aktywnie żerują i szybko rosną, tak że już pod koniec czerwca przeistaczają się w poczwarkę, z której w lipcu pojawia się drugie pokolenie tego pięknego motyla. Gąsienice pazia królowej bardzo chętnie żerują w ogródkach warzywnych na marchwi i koprze. Są one charakterystycznie ubarwione. Podstawowa barwa ciała gąsienicy jest żywozielona, często seledynowa. Na tym tle są gęsto umieszczone czarne pierścienie, przy czym na każdym takim pierścieniu znajdujemy po kilka jaskrawych pomarańczowych plamek. Gąsienica ta w razie zaniepokojenia przybiera postawę odstraszącą. Lekko nadyma przód ciała, podwijając go pod spód, a na głowie pojawiają się pomarańczowe różki. Są to wypuklenia specjalnych gruczołów umieszczonych tuż za głową, które wypełnione hemolimfą wydymają się na zewnątrz, wprowadzając napastnika w osłupienie.

Na łąkach osłoniętych od wiatru ścianą lasu lub na polanach latają piękne dostojki, zwane też perłowcami. Spotkać można prawie wszystkie gatunki. Od najmniejszych – dostojki dia i ino, poprzez gatunki średnich rozmiarów – dostojkę selene i eufrozyne, aż do tych największych – perłowca malinowca, dostojki adippe i aglaja. Wszystkie są bardzo podobnie ubarwione. Wierzch skrzydeł to mieszanka barwy pomarańczowej poprzątkana czarnym lub brązowym rysunkiem. Natomiast na spodzie ciała u wielu gatunków znajdują się perłowe, połyskliwe plamy. Do dostojek bardzo podobne są spokrewnione z nimi przeplatki. Na naszych łąkach można spotkać najpospolitszy gatunek z tego rodzaju – przeplatkę atalię. Często na jednym kwiecie gromadzi się kilka ich osobników, by spijać słodki nektar. Jeśli dopisze nam szczęście, może uda się zobaczyć nie częste gatunki – dostojkę layodice, przeplatkę cinxię lub przeplatkę aurinię. Ten ostatni gatunek jest bardzo rzadki w całej Polsce i chroniony dyrektywą siedliskową w ramach obszarów Natura 2000. Jest to motyl związany z łąkami trzęślicowymi, a jego rośliną żywicielską jest czarekiesz łąkowy. Zaniechanie koszenia

Gąsienica pazia królowej *Papilio machaon*

tych łąk i szybka sukcesja naturalna prowadząca do ich zarastania są główną przyczyną wymierania tego gatunku w Europie.

Inne gatunki spokrewnione z dostojkami i przeplatkami, które licznie występują w lecie, to rusałki. Na łąkach spotykamy rusałkę pokrzywnika i pawika, a w lasach żałobnika

Samiec perłowca malinowca *Argynnis paphia*

Karłatek kliniek *Hesperia comma*Samica czerwończyka dukacika *Lycaena virgaureae*

i ceika. Pojawia się drugie pokolenie rusałki kratnika, które jest inaczej ubarwione niż pokolenie wiosenne. Wierzch skrzydeł jest czarno-biały, a dominująca w ubarwieniu wiosenny barwa ruda jest ograniczona jedynie do kilku plamek. Rusałka admirał i osetnik późną wiosną przyleciały do nas z południa Europy i złożyły jaja. Na początku lata pędzą żywot larwy, ale już od połowy lipca pojawiają się ponownie jako osobniki dorosłe, które szykują się do powrotu na południe.

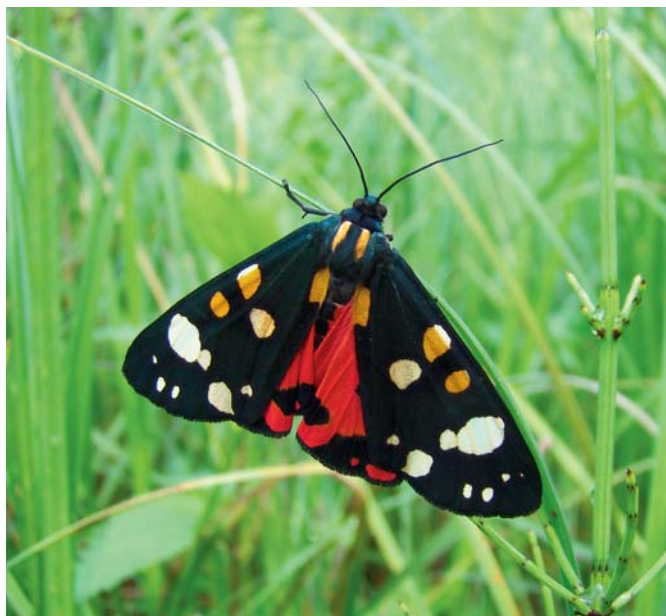
Największe rusałki to mieniaki i pokłonniki. Są one spotykane w pełni lata w widnych lasach liściastych. Bardzo chętnie przylatują do kałuż, gdzie piją wodę, lub do odchodów zwierząt, z których zlizują sole mineralne. Mieniaki są bardzo łatwe do rozpoznania, ich skrzydła z wierzchu są pokryte tłuszczkami, które podobnie jak pryzmaty załamują promienie świetlne. Dlatego też motyle te w promieniach słońca wydają się być niebieskie.

W lecie występują prawie wszystkie gatunki bielinków. Spotkać można delikatne i wątłe wietki o smukłych i wąskich białych skrzydłach zakończonych szarą plamką. Łatwo jest zaobserwować trzy gatunki bielinków: rzepnika i bytomkowca oraz największego kapustnika, a mając dużo szczęścia na suchych łąkach i murawach może zobaczymy najrzadszego bielinka – rukiewnika. Ma on znacznie więcej ciemnych plamek na skrzydłach niż trzej pozostali jego krewni. Jednak nie wszystkie bielinki są białe. Latolistki cytrynki, które po letargu zimowym fruwały wiosną, też należą do tej rodziny. W połowie lata (w lipcu) zobaczymy ich nowe pokolenie.

Lato jest także okresem najliczniejszego występowania czerwończyków i modraszków. Prawie wszystkie gatunki z tych rodzajów żyją na łąkach – zarówno suchych, jak i wilgotnych. Wśród czerwończyków uwagę zwracają metalicznie

pomarańczowe dukacik i nieparek. Samce tych gatunków są prawie całe metaliczne, podczas gdy samice posiadają dość dużo barwy brunatnej na wierzchu skrzydeł. Drugi z tych gatunków, czyli czerwończyk nieparek, w Polsce jest bardzo pospolity, jednak w Europie zachodniej populacje tego gatunku wymierają. W tej sytuacji kraje Unii Europejskiej postanowiły chronić go dyrektywą siedliskową w ramach sieci obszarów Natura 2000. Za wymieranie tego gatunku odpowiedzialne są głównie melioracje i osuszanie wilgotnych łąk, na których rośnie szczaw lancetowaty – roślina żywicielska larw. Nie

Samiec modraszka korydona *Polyommatus coridon*

Proporzycza marzymłódka *Callimorpha dominula*

Miernik zieleniak *Geometra papilionaria*

wszystkie samce czerwończyków posiadają metalicznie pomarańczowe skrzydła. Samce najpospolitszego czerwończyka urocza mają skrzydła brązowe, na których występuje delikatny, rdzawy poblask.

Modraszki w Polsce są reprezentowane aż przez 33 gatunki. Większość z nich to motyle bardzo rzadkie, ograniczone występowaniem do niewielkich miejsc. Zaledwie kilka gatunków jest pospolitych na całym obszarze kraju. Motyle te charakteryzuje bardzo wyraźny dymorfizm płciowy. Samce mają z reguły wierzch skrzydeł w różnych odcieniach błękitu, natomiast samice są zazwyczaj brązowe z rzędem pomarańczowych plamek na brzegach skrzydeł. Tylko u kilku gatunków obie płcie są brązowe lub samice posiadają szczytkowe ilości barwy niebieskiej na wierzchu skrzydeł.

Do najpospolitszych gatunków występujących w lecie należą modraszek ikar i amandus, spotykane na żyznych, często wilgotnych łąkach. Modraszek korydon żyje na murawach, a modraszki argus i idas na wrzosowiskach.

Wśród modraszków są gatunki bardzo „przebiegłe”. Kilka gatunków (modraszek telejus, alkon czy arion) do pełni swojego rozwoju potrzebują mrówek z rodzaju wścieklica. Larwy tych motyli wylęgłe z jajeczek początkowo żerują na roślinach pokarmowych, ale po krótkim okresie schodzą na ziemię. Tam są znajdowane przez robotnice wścieklic. Larwy modraszków wyglądem przypominają larwę mrówki, która zapodziała się gdzieś w okolic mrowiska, a dodatkowo wydzielają słodkie substancje, chętnie zlizywane przez robotnice. Przechodzące mrówki zabierają larwy i przenoszą je do mrowiska. Tam gąsienice modraszki albo są karmione przez mrówki, podobnie jak własne mrówcze potomstwo (modraszek alkon), albo żyjąc bezkarnie w mrowisku, zjadają jaja i larwy mrówek (modraszek telejus i arion).

Nie wszystkie motyle dzienne spotykane w lecie są ładnie i barwnie ubarwione. W tym okresie spotykamy wiele gatunków nie rzucających się w oczy. Należą do nich niewielkie karłatki, przypominające nieco wyglądem motyle nocne zwane potocznie ćmami. Większość gatunków reprezentujących tę rodzinę to owady niewielkie, o rozpiętości skrzydeł około 2 cm i brązowej barwie skrzydeł. Można je spotkać na łąkach i w widnych lasach. Znacznie od nich większe, ale także brązowo ubarwione, są przestrojniki, strzępotki, osadniki i skalniki. U większości tych gatunków dominuje barwa brązowa lub szara, a jedyną ozdobą wierzchu skrzydeł są ciemne plamki, często w jasnej obwódce i z jaśniejszym środkiem, nazywanym źrenicą.

Barczatka dębolistna *Gastropacha quercifolia*

Catoptria pinella – przedstawiciel *Microlepidoptera* z rodziny wachlarzyków

Domek larwy *Canephora hirsuta* z rodziny koszówkek

Lato to także pora najobfitszego występowania motyli z grupy tzw. ciem, czyli motyli o aktywności nocnej. Jednak nie wszystkie one latają tylko po zmroku. Jest wiele gatunków aktywnych w ciągu dnia przy słonecznej pogodzie. Zaliczyć do nich można wiele miernikowców z grupy paśników, sówki (wygłoba szczawiówka i koniczynówka) oraz przepięknie ubarwione niedźwiedziówki. Większość tych ostatnich jest czerwono lub rdzawo ubarwiona, np. niedźwiedziówka kaja, krasopani poziomkówka czy proporzyca marzymłódka. Są one spotykane pospolicie na łąkach. Łatwo także zauważyć ich larwy, szczególnie proporzyce, które żerują na kwiatostanach starców. Typowo nocny tryb życia pędzą inne gatunki niedźwiedziówek: szewnica miętówka i żółtawa. Nie są one tak ładnie ubarwione. Ich białe lub kremowe skrzydła zdobiją jedynie niewielkie czarne plamki. Rodziną motyli zaliczaną do ciem, której wszyscy przedstawiciele wiodą dzienny tryb życia, są kraśniki. W jej obrębie występują dwa rodzaje spotykane na łąkach, polanach i pobrzeżach lasów: metalicznie zielone lśniaki i czarno-czerwone kraśniki. Zarówno larwy, jaki i dorosłe kraśniki zawierają w swoim ciele substancje toksyczne.

Zdecydowanie większa część motyli nocnych jest ubarwiona ochronnie – brunatno, szaro, żółto lub zielono, jak miernik zieleniak. Są to gatunki aktywne po zmroku, a dzień spędzają ukryte wśród roślinności lub na korze drzew, unikając w ten sposób zauważenia przez potencjalne drapieżniki. W krótkie, letnie noce latają ćmy mniejsze – miernikowce (szyplecie, przylepki, mierniki) i sówki (wieczernice, błyszczki, piętnówki, kapturnice) te, które osiągają duże rozmiary – włochate barczatki, brudnice i garbatki oraz największe – zawisaki. Niektóre z tych gatunków aktywnie lecą do sztucznego oświetlenia, stąd przy lampach zawieszonych na domach możemy zo-

baczyć w ciepłe i parne dni wiele gatunków. Bardzo chętnie do sztucznego światła przylatują barczatki: dębówka, dębolistna, sosnowka i malinówka oraz napójka łąkówka. Są one bardzo masywne, brunatno ubarwione i gęsto pokryte włoskowatymi łuszczykami, co wzmacnia wrażenie ich włochatości. Wokół świecących latarni często spiralne piruety wykonują zawisaki – bardzo duże motyle o masywnym ciele, zdolne do długich lotów. Najpospolitsze są szare zawisaki borowce, brunatne nastrosze topolowce i półpawiki, których dolne skrzydła zdobiją pawie oczka. Najładniej ubarwionymi zawisakami są zmroczniki: gładysz, pazik i wilczomleczek. Ich skrzydła są wielobarwne, w odcieniach różu, zieleni i żółci. Niektóre gatunki zawisaków są aktywne w ciągu dnia, jak np. przypominające trzmiele fruczaki – trutniowiec i bujankowiec czy przylatujący do nas z południa Europy fruczak gołąbek, który potrafi zawisnąć przy kwiatkach jak mały koliber.

Warto wspomnieć także o motylach najmniejszych, bardzo często nie zauważanych, których rozpiętość skrzydeł często nie przekracza 1 cm. Są to tzw. motyle drobne, dużo bardziej zróżnicowane niż motyle dzienne i nocne. Obejmują one wiele rodzin: zwójkówki, wachlarzyki, skośniki, rozstrzępiaki, mole i inne. Często są to motyle metalicznie ubarwione. Na uwagę zasługują długoczułkowce, niewielkie motyle o rozpiętości skrzydeł 0,5–0,7 cm, ale w zamian za to z bardzo długimi czułkami, osiagającymi nieraz 5 cm długości. Inne ciekawe gatunki to piórolotki. Skrzydła tych motyli są podzielone na wąskie paseczki.

Szukając motyli wśród bujnej roślinności rozwijającej się latem, z całą pewnością natrafimy na ogromne bogactwo ich larw. Większość z nich jest niepozorna i ubarwiona maskująco – zielono, pozorując fragment liścia bądź brunatno, imitując kawałek gałązki. Niektóre gąsienice żyją w ukryciu budując domki z liści

Gąsienica widłogonki siwicy *Cerura vinula*

i patyczków (koszówki) lub żerując wewnątrz tkanek roślin (trociniarki). Istnieje jednak wiele gatunków motyli, których larwy są barwnie ubarwione i nie kryją się zanadto. Większość z nich jest toksyczna dla potencjalnych wrogów. Jeszcze inne gąsienice stosują strategię zaskoczenia napastnika. Zaliczyć tu można gąsienice widłogonek: siwicy i gronostajki, motyli z rodziny garbatek. Te zielonobrunatne gąsienice potrafią wystraszyć nawet głodnego ptaka. W momencie zaniepokojenia podnoszą i nadymają przednią część ciała, która dzięki charakterystycznemu ubarwieniu imituje dużą głowę, a dodatkowo z wideltek umieszczonych na końcu ciała larwy wysuwają się delikatne, wijące czerwone niteczki. Taka pozycja obronna najczęściej ogłupia napastnika, który woli zrezygnować z takiego posiłku i poszukać innej smakowitej, ale niegroźnej ofiary.

Chcąc obserwować motyle, warto tak zaprojektować swój ogród, taras lub balkon, aby można było podziwiać piękno motyli nawet nie wychodząc daleko poza dom. Do bylin kwitnących w ogrodzie bardzo chętnie przylatuje wiele gatunków motyli dziennych. Na floksach chętnie przesiadują cytrynki, a kwiaty astrów alpejskich odwiedzają pазie królowej. Do kwitnących petunii, surfinii i powojników chętnie przylatują aktywne nocą zawisaki. Kwiaty aksamitek odwiedza w ciągu dnia sówka błyszczka jarzynówka. Natomiast rusalki gęsto oblegają kwiaty budlei, krzewu szczególnie polecanego do ogrodów, w których chcemy gościć dużo barwnych motyli.

Największe bogactwo letnich motyli obserwuje się w czerwcu i lipcu. Z nadejściem sierpnia jest ich coraz mniej, a ich skrzydła są coraz bardziej postrzępione upływem czasu. W zamian pojawiają się inne gatunki, preferujące chłodniejsze noce, które bujny rozkwit uzyskują jesienią.

Tekst i zdjęcia: **Dawid Marczak**
Kampinoski Park Narodowy

Znaczenie dzie

Rolą parku narodowego jest między innymi zachowanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych oraz przywrócenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych do stanu pierwotnego. Aby skutecznie realizować te cele Kampinoski Park Narodowy podjął współpracę z rolnikami, którzy w ramach programu rolnośrodowiskowego użytkują ekstensywnie łąki. Współpraca ta jest możliwa dzięki temu, że teren Kampinoskiego Parku Narodowego jest jednocześnie obszarem Natura 2000. W takiej sytuacji Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 przewiduje dopłaty dla rolników, którzy na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych prowadzą gospodarkę rolną minimalizującą negatywny wpływ rolnictwa na przyrodę.

Nie od dziś wiadomo, że ekstensywne rolnictwo jest bardziej odpowiednie dla utrzymania wielu zagrożonych gatunków zwierząt i roślin niż całkowite zaniechanie jakiegokolwiek działalności rolnej. Nowoczesne formy produkcji agrarnej nie znalazły poparcia we wspólnej polityce rolnej Unii Europejskiej na obszarach Natura 2000. Obowiązują na nich pewne ograniczenia dotyczące użytkowania terenów rolniczych, m.in. zmniejsza się intensyfikację i chemizację rolnictwa, a preferowana jest gospodarka rolna przyjazna środowisku, która pozwala zachować bioróżnorodność terenów rolniczych, a nawet ją zwiększyć.

Łąki przeznaczone do koszenia w Kampinoskim Parku Narodowym wytypował Dział Nauki i Monitoringu Przyrody wspólnie z konserwatorami obrębów i obwodów ochronnych. Nadzór nad wykonywaniem prac sprawuje Dział Ochrony Przyrody we współpracy z Działem Nauki i Monitoringu Przyrody. Na dzierżawę łąk w ramach programu rolnośrodowiskowego wyraził zgodę minister środowiska, zatwierdzając roczne zadania ochronne dla KPN na 2007 i 2008 rok. Zgodnie z ustawą o gospodarce nieruchomościami ogłoszono przetarg na „Dzierżawę terenów łąkowych Kampinoskiego Parku Narodowego w celu ich użytkowania kośnego”, w trakcie którego wyłoniono podmioty spełniające warunki i wymagania opisane w specyfikacji przetargu. Po przeprowadzonej procedurze przetargowej uzyskano zgodę miejscowych starostw na 5-letnią dzierżawę rolnośrodowiskową. Powiadomiono w związku z tym właściwe miejscowo gminy o obowiązku odprowadzenia przez dzierżawców stosownych opłat i podatków. Zainteresowani przetargiem musieli spełnić warunki zgodnie ze specyfikacją. Obejmowały one m.in.:

- obowiązek koszenia nie wcześniej niż 15 sierpnia każdego roku, a w wybranych obrębach ewidencyjnych dopiero od 1 września,
- obowiązek zakończenia koszeń nie później niż 30 września oraz zebrania całej masy organicznej,

rzaw rolnośrodowiskowych

w ochronie ptaków terenów otwartych

Nowoczesny sprzęt gwarantuje prawidłowe wykoszenie łąki

(fot. J. Misiak)

- minimalną wysokość koszenia 10-15 cm,
- obowiązek koszenia techniką od środka na zewnątrz działki, z zastosowaniem skutecznych wyplaszaczy,
- pozostawienie co najmniej 10% powierzchni nieskoszonej, w każdym roku inny fragment, wyznaczony w konsultacji z KPN,
- zakaz przecorywania, wałowania, dosiewania nasion traw, stosowania nawozów i środków ochrony roślin, herbicydów,
- zakaz tworzenia nowych i utwardzania istniejących dróg.

W specyfikacji znalazły się również wymagania dotyczące parametrów technicznych sprzętu rolniczego używanego do koszenia.

Każdy dzierżawca musi płacić czynsz dzierżawny i użytkować grunt zgodnie z warunkami umowy. W ramach programu rolnośrodowiskowego Kampinoski Park Narodowy wydzierżawił 474,70 ha łąk. Większość z nich to siedliska rzadkich lub zagrożonych gatunków ptaków. Niektóre z nich przez stulecia przystosowały się do życia w kształtowanych przez człowieka ekosystemach rolnych do tego stopnia, że w gospodarstwach przez niego opuszczonych ptaki te nie są w stanie wyprowadzić lęgów i również je opuszczają.

Intensyfikacja rolnictwa nie sprzyja ptakom zasiedlającym tereny otwarte. Często po przejechaniu maszyn rolniczych na łące pozostają zniszczone gniazda, zabite pisklęta i dorosłe ptaki. Część ptaków w razie niebezpieczeństwa broni się ucieczką, szukając schronienia pośród trawy, co prowadzi je na zglębę. Gatunki te dopóty dawały sobie świetnie radę, dopóki człowiek kosił łąki ręcznie lub przy pomocy kosiarek konnych. Dlatego też dziś wprowadza się dopłaty dla rolników, którzy zdecydują się wdrożyć ekstensywne użytkowanie gruntów rolnych.

W Kampinoskim Parku Narodowym poważnym problemem jest zarastanie terenów otwartych. Łąki nie użytkowane w ciągu kilku lat zarastają, a następnie wskutek naturalnej sukcesji przekształcają się w siedliska leśne. W efekcie ptaki terenów otwartych tracą miejsca do żerowania i zakładania gniazd. Dotyka to też gatunki, które rzadko u nas pozostają na okres lęgowy, a zatrzymują się głównie na spoczynek w trakcie długiej wędrówki z Afryki na północ Europy i Azji. Są to przede wszystkim siewkowce, często nazywane ptakami brodzącymi, jak: batalion, krwawodziób czy rycyk. Nazwa ich pochodzi stąd, że pokarm zdobywają brodząc w błocie

Zarastająca łąka

(fot. D. Peplowska-Marczak)

i płytkich wodach okresowo zalewanych łąk. Aby powstał taki obszar, podmokła łąka musi być w odpowiednim okresie spaszana lub wykaszana. Tylko wówczas jest gwarancja, że na łąkę zlecą się nie tylko gatunki przelotne, ale również te, które chętnie zakładają gniazda na takim siedlisku. Żeby utrzymać gatunki ptaków terenów otwartych w danym miejscu, niezbędne jest odpowiednie użytkowanie łąk. Terminy koszenia, wysokość pokosu i sposób koszenia są bardzo ważne, a ściśle przestrzeganie przez rolnika tych zasad pozwoli ochronić rzadkie gatunki ptaków na danym terenie. Nie powinno się całkowicie wykaszac łąki ani wycinać wszystkich drzew i krzewów, bo w ten sposób ogranicza się możliwość przebywania na niej gatunków preferujących trzcinowiska lub zakrzaczenia. Chroniąc ptaki łąk, jednocześnie chronimy całe siedliska przyrodnicze i występujące na nich inne zwierzęta oraz rośliny.

Dopłaty do jednego hektara trwałego użytku zielonego, na którym występują wybrane gatunki ptaków, wynoszą do 1370 zł. Gatunki kwalifikujące do dopłat podzielone są na dwie grupy: jedna obejmuje dziesięć tzw. kluczowych gatunków, dla których zachodzi pilna potrzeba zmiany sposobu dotychczasowego gospodarowania, druga zaś to tzw. gatunki towarzyszące, które są mniej wrażliwe na zmiany w gospodarce rolnej. Do gatunków kluczowych należą: błotniak łąkowy, derkacz, czajka, biegus zmienny, kszczyk, dubelt, rycyk, krwawodziób, kulik wielki, wodniczka. Rolnik, na którego działce występują te gatunki, może się ubiegać o dopłaty za ekstensywne użytkowanie łąki. Grupę gatunków towarzyszących tworzą: cyranka, batalion, brodziec pławny, sowa błotna, kraska, świergotek łąkowy, pliszka żółta, pliszka cytrynowa, pokląskwa, kłaskawka, świerszczak i potrzyszcz. Obecność tylko tych gatunków na łące nie kwalifikuje do dopłaty. Aby ją otrzymywać, niezbędne jest potwierdzenie, że w najbliższym sąsiedztwie działki występują gatunki kluczowe.

Najliczniejszym gatunkiem kluczowym na łąkach Kampinoskiego Parku Narodowego wydzierżawionych do ekstensywnego użytkowania w ramach programu rolnośrodowiskowego w 2008 roku był derkacz. Preferuje on łąki, na których roślinność nie przekracza 60 cm wysokości. Na skutek niewłaściwego koszenia ginie ponad 40% młodych derkaczy. Ptaki te zakładają gniazda na ziemi w maju-czerwcu. Koszenie łąk w tym okresie powoduje niszczenie lęgów. Polskie derkacze stanowią 30% populacji gatunku w Unii Europejskiej. Jest to gatunek zagrożony w skali światowej.

Gatunkiem występującym licznie na wydzierżawionych łąkach był też kszczyk, który podobnie jak derkacz zakłada gniazda na ziemi. Wskutek niewłaściwego użytkowania terenów zielonych i osuszania łąk spada jego liczebność w całej Europie. Cechą charakterystyczną kszczyka jest długi dziób, którym sonduje wilgotną ziemię w poszukiwaniu bezkręgowców ukrytych tuż pod powierzchnią. Zarastanie łąk pozbawia gatunek miejsc lęgowych, a osuszanie terenów podmokłych utrudnia dostęp do pokarmu.

Kolejnym gatunkiem lęgowym, który dość licznie występował na terenach przeznaczonych do koszenia, była czajka. Gatunek ten lęgnie się w niewielkich koloniach, w Kampinoskim Parku Narodowym składają się one najczęściej z kilku par. Gniazda zakłada na ziemi w terenie podmokłym z okresowo występującą wodą, najchętniej tam, gdzie trawa jest bardzo niska. Do lęgu przystępuje wcześniej, bo już w marcu-kwietniu. Zdawać by się mogło, że koszenie łąk bezpośrednio jej nie

Derkacz – najliczniejszy gatunek kluczowy na łąkach Kampinoskiego Parku Narodowego
(fot. T. Hryniewicki)

Czajka – jej liczebność zależna jest od dostępności łąk z niską trawą
(fot. T. Hryniewicki)

dotyczy, jednak nieodpowiednie ich użytkowanie nie sprzyja wyprowadzaniu łągów. W zupełności wystarcza, gdy na łące prowadzony jest wypas bydła, jeśli jednak zamiast wypasu jest ona koszona, muszą być przestrzegane określone zasady. Jeżeli rolnik wykona koszenie w czerwcu, wówczas trawa odrośnie przez okres letni i wiosną przyszłego roku będzie za wysoka dla czajek. Tylko koszenie w okresie jesiennym nie pozwala trawie na odrośnięcie przed zimą. Wiosną czajki chętnie zatrzymają się na takiej łące, gdyż jest odpowiednia do założenia gniazd. Odwodnienie wilgotnych łąk całkowicie pozbawia czajek miejsc łągowych.

Oceniamy, że w kolejnych latach dzięki wprowadzeniu ekstensywnego użytkowania terenów łąkowych liczba derkaczy, czajek i kszyków wzrośnie. Pojawią się też nowe gatunki, które do tej pory unikały zarastających łąk. Te trzy wymienione wyżej gatunki w zupełności wystarczyły, by rolnicy, którzy podpisali umowę z Kampinoskim Parkiem Narodowym, mogli wystąpić o dopłaty do większości dzierżawionych terenów.

Pomimo dobrych chęci wszystkich stron nie udało się uniknąć problemów związanych z programem. Wyznaczone tereny do dzierżawy rolnośrodowiskowej obejmowały głównie kilkudziesięciohektarowe zwarte kompleksy otwartych ekosystemów łąkowych. Były jednak miejsca, gdzie obszar przeznaczony do dzierżawy znajdował się pomiędzy gruntami osób prywatnych. Istniało wtedy duże prawdopodobieństwo wykoszenia gruntów prywatnych, gdyż w terenie trudno było wyraźnie wytyczyć granice działek wśród szachownicy włas-

ności. Nieoceniony w takich przypadkach okazał się GPS. Na szczęście po pierwszym roku dzierżaw rolnośrodowiskowych uniknięto konfliktów z miejscowymi rolnikami. Pojawiły się natomiast rozbieżności pomiędzy powierzchnią oddziałów i wydziałów a powierzchnią ewidencyjną działek przeznaczonych do dzierżawy. W wielu przypadkach lokalizacja wydziałów nie pokrywała się z położeniem konkretnych działek ujętych w umowie. Stąd powierzchnia wykoszona mogła być bądź za mała, bądź wykraczała poza granice wydzielenia objętego dzierżawą. Weryfikacja tych gruntów w terenie z pracownikami Kampinoskiego Parku Narodowego pomogła ustalić dokładną powierzchnię do koszenia i uniknięto większych rozbieżności.

W trakcie trwania umów dzierżawnych została założona ewidencja dla niektórych działek Kampinoskiego Parku Narodowego w gminie Kampinos. Nadano wtedy konkretne numery działkom w niezewidencjonowanych wcześniej oddziałach. Klasyfikacja użytków ma znaczenie dla gmin przy ustalaniu wysokości podatku rolnego.

W kolejnych latach wdzierżawione tereny będą pod wnikliwą obserwacją pracowników Kampinoskiego Parku Narodowego. Dzięki temu będziemy mogli ocenić wpływ wykonywanych zabiegów nie tylko na poszczególne gatunki ptaków, ale i na pozostałe zwierzęta oraz rośliny.

Danuta Peplowska-Marczak, Paweł Dzirba
Kampinoski Park Narodowy

Przetamowanie spowalniające odpływ wód

Suche koryto Wilczej Strugi

Podjęte od chwili utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego działania, które miały na celu zmniejszyć odpływ wód powierzchniowych i gruntowych prowadzone były konsekwentnie, jednak ze względu na skromne środki finansowe niezbyt intensywnie. Chodziło również o to, by działania te były ewolucyjne i nie powodowały gwałtownych zmian wilgotnościowych siedlisk, co mogłoby wpłynąć niekorzystnie na zbiorowiska roślinne. Prowadzone były też w ograniczonym zakresie ze względu na możliwość podtopienia łąk nie będących własnością KPN.

Do około 100 przetamowań wykonanych na ciekach w latach ubiegłych, doszło ostatnio 24 nowych. Równocześnie gruntownie wyremontowano 26 utworzonych wcześniej. Prace te w ostatnich dwóch latach zintensyfikowano przy finansowym wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dzięki otrzymanym dotacjom udało się wykonać różnego rodzaju tamy spowalniające odpływ wód z parku, głównie z obszarów leśno-bagiennych i łąkowych, które są szczególnie cenne przyrodniczo.

Skala tych zmian jest jednak ograniczona. Działania Służby Parku mają tylko wspierać przyrodę, nie mogą natomiast narzucać rozwiązań nie sprawdzonych, o trudnych do przewodzenia skutkach. Dużą rolę pozytywną odgrywają tu bobry, które również budują zapory na ciekach. Zdarza się, że wykorzystują one „nasze” przetamowania, by je dalej rozbudowywać.

Wznoszone przeszkody służą spowolnieniu odpływu wód z terenu Kampinoskiego Parku Narodowego. Ale gdy w ciekach nie ma wody, przetamowania niczego nie piętrzą. Taką sytuacją mieliśmy w bieżącym roku na początku wiosny. Po prawie bezśnieżnej zimie w środkowej Polsce wód roztopowych było tak mało, że już w połowie kwietnia wyschło koryto Wilczej Strugi. Woda płynęła tylko ciekami w środkowej i zachodniej części parku, ale z każdym dniem jej ubywało. Były obawy, że drzewostanom zagrozi susza.

Tymczasem cieki i wykonane przetamowania zarastają roślinnością i należy mieć nadzieję, że po intensywniejszych opadach letnich skuteczniej zaczną spowalniać odpływ wód z terenu parku

Tekst i zdjęcia: **Piotr Stefaniak**
Kampinoski Park Narodowy

Młodzi mistrzowie pióra

26 maja w Zespole Szkół w Izabelinie odbyło się ogłoszenie wyników IX edycji wojewódzkiego konkursu na Tomik Literacki Młodych Autorów. Konkurs jest adresowany do uczniów szkół podstawowych województwa mazowieckiego. Jego celem jest rozbudzanie wyobraźni i kształtowanie wrażliwości dziecka na piękno przyrody, inspirowanie zainteresowań literackich i zaciekawienie procesem tworzenia własnej, niekonwencjonalnej książki. W tym roku do oceny nadesłano ponad 5 tysięcy prac, z których jury wyłoniło 116 laureatów.

Młodym autorom nagrody wręczał m.in. wójt gminy Izabelin Witold Malarowski

Konkurs od dziewięciu lat cieszy się nielubianym powodzeniem, promując twórczość dziecięcą na Mazowszu. Jego inicjatorką jest Stanisława Fadrowska-Adamczyk, nauczyciel-bibliotekarz w szkole podstawowej im. płk. Stanisława Królickiego w Izabelinie. – *Każda zgłoszona do konkursu książka jest oceniana przez jury w dwóch grupach wiekowych: klasy młodsze I–III i klasy starsze IV–VI oraz w trzech kategoriach: literackiej, plastycznej i edytorskiej. Zawsze zwracamy uwagę na pomysłowość, literacki poziom tekstów zawartych w pracy, estetykę i staranność wykonania* – mówi pomysłodawczyni konkursu.

Przy tak dużej ilości zgłoszonych prac trudno jest wybrać te najlepsze. Obrady przed ostatecznym werdyktem są więc zawsze długie i burzliwe. W tym roku przyznano trzy pierwsze miejsca. Przypadły one wraz z wieżami audio **Piotrowi Dąbrowskiemu** z kl. II SP w Giżycach, **Piotrowi Pisarkowi** z kl. V SP nr 3 w Sochaczewie i **Natalii Wielechowskiej** z kl. III SP w Kazanowie. Nagrody drugie (radiomagnetofony z odtwarzaczem CD) otrzymało 26 laureatów, natomiast nagrody trzecie (aparaty cyfrowe, odtwarzacze MP4) – 87 uczniów. Przyznano również trzy nagrody główne dla najbardziej aktywnych szkół. Zdobyły je szkoły w Giżycach, w Kazanowie i SP nr 3 w Sochaczewie. Ponadto Kampinoski Park Narodowy i Centrum Informacyjne Lasów Państwowych ufundowały nagrody dodatkowe (albumy i gadżety) dla wszystkich uczestników konkursu.

Wesoły kotek

Cztery łapki zwinne mam.
Zbiegam z górki zawsze sam.
Po gałązkach szybko wspinam,
Tulę, mruczę i przymilam.
Kiedy trzeba łapką drapię.
Duże myszy w nocy łapię.
Piję mleczko bardzo zdrowe,
by mieć życie kolorowe.

Piotr Dąbrowski
kl. II, SP w Giżycach

◀ Okładka nagrodzonej książki autorstwa Piotra Pisarka

Laureatom nagrody wręczał: wójt gminy Izabelin Witold Malarowski, Katarzyna Klimkowska z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz dyrektor Zespołu Szkół w Izabelinie Antoni Zych.

Wśród gości byli m.in. Andrzej Kos z Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, właściciel Agencji Reklamowo-Wydawniczej Arkadiusz Grzegorzczak i Katarzyna Fidler z Kampinoskiego Parku Narodowego. Najlepsze prace literackie opublikowano w kolejnej antologii Tomik Literacki Młodych Autorów 2009, którą wydała Szkoła Podstawowa w Izabelinie. Wszystkim młodym twórcom serdecznie gratulujemy!

Tekst: **Magdalena Kamińska**
Zdjęcia: **Katarzyna Fidler**
Kampinoski Park Narodowy

KRONIKA

KRONIKA

KRONIKA

Park na falach krótkich

5 lutego na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego z okazji jego jubileuszu rozpoczęła pracę harcerska radiostacja okolicznościowa 3Z50KPN. Stacja odbiera i nadaje sygnały z Warszawy oraz rotacyjnie z ośmiu gmin puszczańskich. Nawiązywane z nią łączności zaliczane są do dyplomu WORLD FLORA FAUNA AWARD przyznawanego przez radioamatorów rosyjskich oraz do dyplomu Polskie Parki Narodowe wystawianego przez MKQTC. Do wszystkich stacji zagranicznych oraz do członków Polskiego Związku Krótkofalowców wysłane są okolicznościowe karty potwierdzeń łączności z fotografiami Grzegorza Okołowa. Korespondenci krajowi, którzy nawiążą ze stacją 3Z50KPN co najmniej 4 łączności (z terenu 4 różnych gmin) i zgłoszą aplikację na adres mailowy sp5uar@tlen.pl, otrzymają drogą elektroniczną bezpłatny dyplom okolicznościowy w formacie PDF (do samodzielnego wydrukowania), którego głównym motywem graficznym jest zdjęcie puszczańskich sosen. Radioamatorzy z Europy w celu uzyskania dyplomu muszą nawiązać co najmniej dwie łączności ze stacją, natomiast spoza Europy – jedną.

Zgodnie z oczekiwaniami zainteresowanie nawiązaniem łączności ze stacją jest największe w weekendy. Staramy się prezentować nasz znak w zawodach krajowych i zagranicznych. Dochodzi przy tym wielokrotnie do zabawnych historii. Niektórzy radioamatorzy nie zdają sobie sprawy z faktu, że prefiks 3Z to stacja z Polski. Byliśmy aktywni w prestiżowych zawodach krajowych oraz w zagranicznych takich jak: Black Sea Cup, RDX Contest, CQ WW WPX SSB czy SP DX Contest. Wśród korespondentów zagranicznych są krótkofalowcy z 16 krajów,

m.in. z Kazachstanu, Rosji, Tadżykistanu, Indonezji, Kanady, Iraku, USA.

Marek Ruszczak, SP5UAR

Konkurs przyrodniczy

25 marca w Centrum Edukacji KPN w Izabelinie odbył się finał konkursu wiedzy o Kampinoskim Parku Narodowym. Jego celem była popularyzacja wśród dzieci i młodzieży walorów parku. Organizatorami konkursu byli Kampinoski Park Narodowy, Referat Rolnictwa i Ochrony Środowiska w Urzędzie Gminy Piaseczno oraz Międzywydziałowe Koło Naukowe Biologów Szkoły Głównej Gospodarstwa

Wiejskiego. W eliminacjach udział wzięło 243 uczniów szkół z gmin: Piaseczno, Góra Kalwaria, Konstancin Jeziorna, Lesznowola. Konkurs adresowany był do dzieci klas 4–6 szkół podstawowych oraz 1–3 klas gimnazjalnych. Przebiegał dwuetapowo i odbywał się na terenie szkół. Trzeci był etapem gminnym. Do ścisłego finału, który odbył w Izabelinie, zakwalifikowało się 32 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Finałowa rozgrywka polegała na rozpoznawaniu typowych roślin i zwierząt Kampinoskiego Parku Narodowego, a także eksponatów związanych z przyrodą Puszczy Kampinoskiej. Laureatów wyłoniono po długich zmaganiach. Wśród szkół podstawowych kolejne miejsca zajęli:

- I – Kamila Szczutowska ze SP im. Marii Konopnickiej w Mrokowie,
- II – Wiktoria Zduńczyk ze SP nr 2 im. Księcia Janusza w Górze Kalwarii,
- III – Adam Miskowski ze SP w Czaplunku.

Na poziomie szkół gimnazjalnych zwycięzcami zostali:

- I – Anna Kowalczyk z Gimnazjum w Złotokłosie,

II – Aleksandra Czupryniak z Gimnazjum nr 1 im. Powstańców Warszawy w Piasecznie,

III – Natalia Kielan z Gimnazjum w Złotokłosie.

Dyplomy i nagrody laureatom oraz wszystkim wyróżnionym wręczyli dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego Jerzy Misiak oraz zastępca burmistrza w gminie Piaseczno Bogdan Temoszczuk. Po emocjonującym finale i ciepłej strawie przy ognisku uczestnicy zwiedzili Muzeum Puszczy Kampinoskiej w Granicy.

Anna Sikora

Międzywydziałowe Koło Naukowe Biologów SGGW

Współpraca międzynarodowa

W dniach 14–20 kwietnia dr Danuta Pełowska-Marczak z Działu Nauki i Monitoringu Przyrody KPN wzięła udział w badaniach naukowych na terenie Berezynskiego Rezerwatu Biosfery (Białoruś) prowadzonych w ramach trójstronnej współpracy między Berezynskim Rezerwatem Biosfery, Rezerwatem Biosfery Wogezy Północne we Francji i Rezerwatem Biosfery „Puszcza Kampinoska”. Celem podjętych badań jest poznanie składu gatunkowego i zagęszczenia sów na wybranych leśnych transektach. Sowy są traktowane jako wykładnik stopnia naturalności lasów. Pozwoli to odpowiedzieć na pytanie: jak sposób zagospodarowania lasu oraz presja turystyczna wpływają na ten rząd ptaków. Najważniejsza jest jednak wymiana doświadczeń pomiędzy ornitologami oraz poznanie składu gatunkowego sów w pozostałych rezerwach, gdzie stosowana będzie identyczna metodyka z udziałem tych samych osób. Oprócz ornitologa z KPN, w badaniach udział biorą Juri W. Bogucki – ornitolog Berezynskiego Rezerwatu Biosfery i Jean-Claude Genot z Rezerwatu Biosfery Wogezy Północne. Obserwacje w rezerwacie na Białorusi odbywały się kolejno na trzech transektach, każdy o długości 10 km. W trakcie nocnych nasłuchów ze stymulacją głosową (odtworzenie nagranych głosów) stwierdzono 5 gatunków sów. Były to puszczyk uralski (*Strix uralensis*), puszczyk mszarny (*Strix nebulosa*), puszczyk (*Strix alu-*

co), sóweczka (*Glaucidium passerinum*) oraz puchacz (*Bubo bubo*). Zagęszczenie wynosiło do 3 par/10 km², najliczniejszy był puszczyk uralski.

Pobyt na Białorusi rozpoczął cykl badań. W przyszłym roku będą one kontynuowane w Kampinoskim Parku Narodowym, a zakończą się w 2011 r. we Francji.

Danuta Peplowska-Marczak

Park w eterze

22 kwietnia Magdalena Kamińska i Jan Danyłow wzięli udział w audycji akademickiego radia Kampus, która poświęcona była ekologii. Pracownicy Kampinoskiego Parku Narodowego opowiadali o parku, przybliżyli oraz w skrócie scharakteryzowali jego przyrodę i historię. Podczas audycji mówiono też o roli parków narodowych w ochronie przyrody oraz poziomie świadomości ekologicznej polskiego społeczeństwa.

29 kwietnia Magdalena Kamińska wzięła udział w wieczornym słuchowisku Polskiego Radia pt. „Radio dzieciom”. Cały program związany był tematycznie z lasem. Wspólnie z prowadzącą i małymi słuchaczami starano się odpowiedzieć na pytanie: jak odpowiednio zachowywać się w lesie i na co należy uważać wybierając się na leśną wędrowkę.

30 kwietnia zastępca dyrektora Kampinoskiego Parku Narodowego Janusz Jeziorski uczestniczył w porannym programie „Radia dla Ciebie”, w którym rozmawiano przede wszystkim o pożarach, które są jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla ekosystemów leśnych.

2 maja dyrektor Kampinoskiego Parku Narodowego Jerzy Misiak był gościem audycji Sławy Bieńczyckiej „W dobrym klimacie” nadanej przez Program 1 Polskiego Radia. Dyrektor opowiadał radiosłuchaczom m.in. o społecznej roli parków narodowych oraz obchodzonym w tym roku jubileuszu 50-lecia KPN.

MK

Udany spacer

25 kwietnia z inicjatywy Gminy Izabelin i Kampinoskiego Parku Narodowego odbyła się piesza wycieczka po kampinoskich szlakach. Jej celem było przybliżenie walorów przyrodniczych parku mieszkańcom stolicy i okolic.

W wędrowce udział wzięli mieszkańcy Izabelina, Bielana, Żoliborza a nawet dalekiego Grochowa. Dołączyła również duża grupa studentów z Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Uczestnicy wspólnie z pracownikiem Działu Nauki i Monitoringu Przyrody KPN Dawidem Marczakiem wyruszyli czarnym szlakiem w stronę Karczmyska, a następnie do obszaru ochrony ścisłej „Cyganka”. Wiosenny spacer pośród puszczańskiej przyrody pozwolił oderwać się od codziennej prozy życia.

MK

Dzień Ziemi 2009

26 kwietnia na Polu Mokotowskim w Warszawie obchodzono Światowy Dzień Ziemi, którego tegoroczne hasło brzmiało „Z energią chronimy klimat”. Na zaproszenie Fundacji Ośrodka Edukacji Ekologicznej w imprezie uczestniczyły wszystkie 23 parki narodowe. Wśród nich był oczywiście Kampinoski Park Narodowy. Festyn corocznie odbywa się na Polu Mokotowskim w Warszawie i przyciąga tłumy. W tym roku w imprezie udział wzięło kilka tysięcy osób. Przy naszym stoisku pracownicy Kampinoskiego Parku Narodowego odpowiadali na wiele pytań dotyczących przyrody, organizowali konkursy i mówili o tym co robią na co dzień. Odwiedzających było wielu. Najczęściej pytano o szlaki turystyczne i najciekawsze miejsca w parku. Dużym zainteresowaniem cieszył się wypchany łось ustawiony przy stoisku. Wszyscy chcieli go dotknąć i pogłaskać. Okazało się, że świetnie nadaje się jako obiekt do pamiątkowych zdjęć i z tej możliwości warszawiacy bardzo chętnie korzysta-

li. Centralne obchody Dnia Ziemi były także okazją do podkreślenia Jubileuszu Kampinoskiego Parku Narodowego.

MK

Strażackie odznaczenia

8 maja w Toruniu odbyły się Ogólnopolskie Obchody Dnia Strażaka. Podczas uroczystego apelu zasłużonym wręczono medale, odznaczenia i awanse. Wśród oznaczonych był dyrektor Kam-

pinoskiego Parku Narodowego Jerzy Misiak, który otrzymał najwyższe odznaczenie strażackie – Medal Honorowy im. Józefa Tuliszkowskiego, pioniera polskiego pożarnictwa. Medal nadawany jest przez Komendanta Głównego PSP.

23 maja w Pułtusku odbyły się uroczystości z okazji Mazowieckiego Dnia Strażaka 2009. Obchody rozpoczęły się mszą świętą w bazylice pułtuskiej. Następnie zgromadzeni przeszli na najdłuższy w Europie rynek pułtuski (400 m), gdzie odznaczono najbardziej wyróżniających się funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, ochotników oraz osoby wspierające i popularyzujące ochronę przeciwpożarową z województwa mazowieckiego. Wśród wyróżnionych był pracownik

KPN Włodzimierz Szaga – główny specjalista ds. ochrony przeciwpożarowej i spraw obronnych. Nasz kolega otrzymał srebrną odznakę ministra spraw wewnętrznych i administracji „Zasłużony dla Ochrony Przeciwpożarowej”.

28 maja odznaczenia strażackie wręczono kolejnym pracownikom parku. Podczas uroczystej zbiórki z okazji Dnia Strażaka w Komendzie Powiatowej Straży Pożarnej w Błoniu odznaki ministra spraw wewnętrznych i administracji „Zasłużony dla Ochrony Przeciwpożarowej” otrzymali: srebrną – zastępca dyrektora ds. ochrony przyrody Janusz Jeziorski, a brązowe – zastępca dyrektora ds. obsługi parku Mariusz Szlaski i kierownik sekcji transportu Jerzy Pytalski.

MK

Gratulujemy!

19 maja na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie nasz kolega, Dawid Marczak, uzyskał tytuł doktora nauk biologicznych. Rozprawę doktorską pt. „Zgrupowania chrząszczy epigeicznych w siedliskach boru sosnowego świeżego” wykonał w Katedrze Zoologii UWM pod kierunkiem prof. dr hab. Olega Aleksandrowicza z Instytutu Biologii Akademii Pomorskiej w Słupsku. Recenzentami rozprawy byli prof. dr hab. Eugeniusz Biesiadka z UWM oraz prof. dr hab. Jarosław Buszko z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. W swojej pracy przedstawił wpływ rębni na faunę chrząszczy epigeicznych zamieszkujących ściółkę i powierzchniowe warstwy gleby. Dla kilkunastu wybranych klas wiekowych drzewostanu przeprowadził analizy taksonomiczne i ekologiczne umożliwiające określenie składu, struktury i kondycji chrząszczy

z rodziny: żukowatych, biegaczowatych, kusakowatych, omarlicowatych, sprężkowatych i ryjkowcowatych. Materiał badawczy autor zbierał w latach 2004–2006 na terenie Nadleśnictwa Wąpsowo

(RDLP w Olsztynie). Jest to już piąty obroniony doktorat w ciągu ostatnich kilku lat przez pracowników Kampinoskiego Parku Narodowego. Gratulujemy i życzymy samych sukcesów w dalszym życiu zawodowym.

MK

Narada dyrektorów

25 maja w Centrum Edukacji Kampinoskiego Parku Narodowego w Izabelinie odbyła się okresowa narada dyrektorów parków narodowych z udziałem Głównego Konserwatora Przyrody Janusza Zaleskiego, wiceprzewodniczącego PROP Pawła Pawlaczka, dyrektora Departamentu Obszarów Natura 2000 w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Anny Liro, dyrektorów departamentów i pracowników Ministerstwa Środowiska. Narady dotyczyły głównie problemów związanych z zarządzaniem obszarami Natura 2000 w parkach narodowych. Omawiano też sprawy dotyczące ochrony przyrody, zagospodarowania przestrzennego i finansów. Podczas spotkania dyrektor Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) Anna Wilińska podpisała pierwszą umowę o dofinansowanie projektu przygotowanego przez Narwiański Park Narodowy w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko: 5.1. Ochrona gatunków i siedlisk *in situ* – oś priorytetowa V. Umowa została podpisana w obecności Głównego Konserwatora Przyrody Janusza Zaleskiego. Projekt ma na celu ochronę cennych siedlisk i gatunków oraz zwiększenie różnorodności biologicznej na torfowisku położonym w południowej części Narwiańskiego Parku Narodowego.

MK

Ocalić od zapomnienia

29 maja w Sadowej odbyła się wzruszająca uroczystość w ramach Ogólnopolskiego Programu „Katyń... ocalić od zapomnienia”. W szkole podstawowej im. Jadwigi i Romana Kobendzów posadzony został dąb upamiętniający starszego przodownika Policji państwowej Michała Adamczyka, awansowanego pośmiertnie na wyższy stopień 11 listopada 2007 r. przez Prezydenta RP. Program „Katyń... ocalić od zapomnienia” przewiduje posadzenie DĘBÓW PAMIĘCI na 70. rocznicę zbrodni katyńskiej, czyli do roku 2010. Jeden DĄB

to jedno nazwisko z listy katyńskiej. Uroczystości w Sadowej rozpoczęły się mszą świętą odprawioną w kaplicy Matki Bożej Królowej Rodzin w Dziekanowie Leśnym, gdzie poświęcono dąb. Następnie uczestnicy wśród których był dyrektor KPN Jerzy Misiak oraz specjalista ds. komunikacji społecznej Magdalena Kamińska przejechali autokarem na teren szkoły w Sadowej.

– *Poprzez kultywowanie pamięci o Polakach, ofiarach zbrodni katyńskiej pragniemy uświadamiać wszystkim trwałość przekazu pokoleniowego i jego historyczne znaczenie. Wszystkie podejmowane działania kształtować będą poczucie przynależności do narodu i państwa z jednoczesną postawą otwarcia na świat i buntu przeciw wszelkim przejawom totalitaryzmu – mówiła podczas uroczystości dyrektor szkoły Joanna Cackowska. Sadzonka dębu przekazana szkole w Sadowej jest jedną z wielu wyhodowanych z nasion poświęconych przez Papieża Benedykta XVI.*

MK

Oficerowie w parku

5 czerwca Kampinoski Park Narodowy gościł 40 członków Klubu Oficerów Rezerwy przy Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Klub istnieje od 1971 r. i aktualnie jest jedynym klubem działającym przy uczelniach wyższych. Zrzesza ponad 80 pracowników naukowych, w tym 36 profesorów. Podczas wizyty goście obejrzeli diaporamę oraz

wysłuchali informacji o parku, które przedstawił Grzegorz Okołów. Goście zwiedzili również cmentarz w Palmirach i Centrum Edukacji Kampinoskiego Parku Narodowego.

KM

Spotkania z książką

7 czerwca odbyły się XI Izabelińskie Spotkania z Książką. Po raz pierwszy z powodu złych warunków atmosferycznych kiermasz odbył się w budynku Centrum Kultury Izabelin. Czytelnicy jak zwykle nie zawiedli. Wszystkie stoiska cieszyły się dużą popularnością. Wśród wystawców był też Kampinoski Park Narodowy. Nasi pracownicy: Anna Lewandowska, Andrzej Lubański i Małgorzata Wawryszuk

przygotowali dla zwiedzających duży wybór książek przyrodniczych, przewodników i map. Swoje książki podpisywało 15 autorów, wśród których byli: Kira Gałczyńska, Maria Nurowska, ks. prof. Stanisław Olejnik, Stanisław Zawisliński. Podczas kiermaszu czytelnicy mogli też wysłuchać koncertu poezji śpiewanej w wykonaniu Juliana Mere – aktora Teatru Rampa i Operetki Warszawskiej, który wykonał utwory m.in. Grechuty, Osieckiej, Okudźawy, Kofty. Na zakończenie niedzielnej imprezy najmłodszy mogli zapoznać się z klasyką poezji dziecięcej w wykonaniu Teatryku pod Orzelkiem. Organizatorami tegorocznego Spotkania z Książką byli Czesław Apiecionek i Centrum Kultury Izabelin.

MK

Motylowe warsztaty

15 czerwca w Kampinoskim Parku Narodowym odbyły się warsztaty dla nauczycieli zorganizowane przez KPN i Regionalne Centrum Ekologiczne (REC) w ramach projektu LIFE „Motylowe łąki” – Ochrona i poprawa siedlisk

rzadkich gatunków motyli wilgotnych łąk. Warsztaty składały się z dwóch części. Część pierwsza (teoretyczna) obejmowała zagadnienia organizacyjne projektu i metody ochrony czynnej, które omówił Darek Gatkowski z REC, oraz ogólne informacje o motylach i ich ochronie przedstawione przez Dawida Marcza z KPN. Po referatach grupa przejechała na łąkę Opaleń, na której jest wdrażany projekt. Można tam było oglądać tablice edukacyjne poświęcone motylom i ekosystemom łąkowym, które zostały sfinansowane z funduszy LIFE. Dopisała także pogoda. Dzięki temu uczestnicy mogli podziwiać kilka gatunków motyli, w tym czerwończyka nieparka (gatunek ochroniony unijną dyrektywą siedliskową i czynnie w ramach projektu). W warsztatach wzięli udział nauczyciele ze szkół leżących na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego i jego otuliny.

Dawid Marczak

Rowerem przez park

20 czerwca odbył się XII Kampinoski Rajd Rowerowy „Lipków 2009”. Organizatorem rajdu było Towarzystwo Przyjaciół Kampinoskiego

Parku Narodowego, Kampinoski Park Narodowy oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie – główny sponsor imprezy. W południe sympatycy jednostek spotkali się przy pomniku upamiętniającym poległych żołnierzy AK w Sierakowie. Złożyli tam kwiaty i zapalili znicze. Następnie wszyscy uczestnicy udali się na polanę w Lipkowie,

gdzie tradycyjnie znajdowała się meta rajdu. Wśród dźwięków muzyki folkowego zespołu „Swoją drogą” odbyły się konkursy: sprawnościowy, plastyczny i wiedzy ekologicznej. Zwycięzcy konkursów oraz wylosowani uczestnicy rajdu otrzymali nagrody. Zakończenie rajdu oświetlił pokaz taoistyczny Tai-chi.

Katarzyna Fidler

Serwis informacyjny

7 kwietnia bar „Wiewiórka” w Roztoce, prowadzony przez państwa Halinę i Romana Szpada, świętował swoje 20-lecie. Z okazji jubileuszu odbyło się uroczyste spotkanie, w którym wzięli udział dyrektor Jerzy Misiak oraz pracownicy Kampinoskiego Parku Narodowego.

3 maja z okazji Narodowego Święta odbyło się wiele uroczystości. Najważniejsza z udziałem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego i innych przedstawicieli władz państwowych rozpoczęła się w samo południe na Placu Zamkowym. Wśród zaproszonych przez Prezydenta RP na obchody Narodowego Święta Trzeciego Maja był zastępca dyrektora Kampinoskiego Parku Narodowego Mariusz Szlaski.

29 maja przedszkole w Lesznie zorganizowało jak co roku Dzień Leśnika. Przygotowano okolicznościowy program artystyczny i słodki poczęstunek. Dzieci zaprezentowały się wspaniale, a wiedzą o przyrodzie zachwyciły pracowników KPN.

2 czerwca Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej obchodził 30-lecie swojej działalności. Z tej okazji w Pałacu Staszica odbyła się sesja popularno naukowa pt. „20 lat na rzecz ekorozwoju”, a wieczorem koncert w Filharmonii Narodowej. W obu uroczystościach uczestniczył dyrektor parku Jerzy Misiak.

18 czerwca na oficjalnej audiencji Prymas Polski Józef Glemp przyjął dyrektora Jerzego Misiaka oraz przewodniczącą obchodów jubileuszu 50-lecia Małgorzatę Mickiewicz. Rozmawiano m.in. o uroczystościach w Secyminie, podczas których ks. kardynał poświęcił sztandar Kampinoskiego Parku Narodowego. Dyrektor podziękował Prymasowi za udział w uroczystościach i wieloletnią przyjaźń z parkiem.

